Tiskovina ● Poštnina plačana pri pošti 64290 Tržič

Slovenski VESTNIK

Slovenski vestnik, Gasometerg. 10 A-9020 Klagenfurt/Celovec
Zastopnik za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Gradišče 10, p.p. 171, 61000 Ljubljana

P. n.
Študijska knjižnica
62390 Ravne na Kor.

LETNIK XXXVI | CELOVEC, PETEK, 9. OKTOBER 1981 | ŠTEV. 41 (2040)

Resnica je drugačna

Koroška se je prejšnji teden „uradno" predstavila na Dunaju. Na čelu z deželnim glavarjem Wagnerjem so potovali v avstrijsko prestolnico vodilni predstavniki političnega in gospodarskega življenja Koroške, da ovržejo razne enostranske „klišejske" predstave o naši deželi, ki še vedno prevladujejo tako v avstrijski kot tudi mednarodni javnosti. Proti takim trditvam so predstavili Koroško kot gospodarsko razvito deželo in jo še naslikali kot domovino dveh baje povsem enakopravnih narodov.

Toda kljub temu, da so to samohvalno „koroško idilo" naslikali vodilni predstavniki Koroške, je resnica o naši deželi vendar bistveno drugačna. Ne bomo navajali podatkov o stopnji brezposelnosti, ki je posebno visoka ter dosega že kar avstrijski rekord prav na južnem Koroškem. Tudi ne bomo razpravljali o dejstvu, da je ravno na našem ozemlju posebno veliko število tistih, ki moralo delo iskati izven domačega kraja. Mislimo pa, da je treba v luči resnice osvetliti vsaj tisti del Wagnerjevih izvajanj, ko je trdil, da se je vidno zmanjšala napetost v zvezi z manjšinskim vprašanjem in da ni nobene diskriminacije pripadnikov manjšine.

● To je trdil deželni glavar le nekaj dni po nezaslišanem napadu velikovške občine na ustavno in mednarodnopravno zajamčeno enakopravnost koroških Slovencev, ko je bil s prepovedjo občinske dvorane za slovensko kulturno prireditev postavljen čisto konkreten primer kričeče diskriminacije.

● To je trdil v času, ko med drugim okrajno glavarstvo Velikovec kljub baje „vzornemu" zakonu o narodnih skupinah na slovenske vloge še vedno odgovarja izključno v nemškem jeziku, kot se je to zgodilo na primer Zvezi koroških partizanov.

● To je trdil v času, ko na primer občina Bistrica v Rožu enakopravnost Slovencev in njihovega jezika razume tako, da posebej zahtevani slovenski prevod svoje odločbe dostavi šele tedaj, ko je rok za morebiten ugovor že potekel in potem ugovor v tem smislu tudi zavrne.

● To je trdil v času, ko se na primer v preprosti gradbeni zadevi občine Galicija sestane najvišji vrh koroškega uradništva, da s „salomonsko" zvitostjo prepreči možnost pravnega osporavanja zakona o narodnih skupinah zaradi njegovih diskriminacijskih določil.

Le nekaj konkretnih primerov, kakršnih pa bi lahko navajali še dolgo vrsto. Vsem pa je skupno eno: to ni enakopravnost, marveč je to nasprotno očitna diskriminacija — tista diskriminacija, ki je po trditvi deželnega glavarja na Koroškem baje ni. Torej je resnica o Koroški bistveno drugačna od tiste „resnice", ki so jo na Dunaju širili vodilni predstavniki dežele.

Pač pa je Wagner vsaj v enem primeru zastopal tudi resnico, namreč ko je trdil, da se zakon o narodnih skupinah na Koroškem korektno izvaja. Saj je vendar ravno ta zakon tisti pravni instrument, ki takšne diskriminacije ne samo dovoljuje, marveč jih celo predpisuje. In v tem dejstvu naj iščejo odgovor tudi tisti, ki še vedno nočejo razumeti, zakaj ne gremo v sosvete — v tiste sosvete, ki so del tega in takšnega zakona.

Proti politiki trostranskarskega pakta

Letošnji Oktobrski tabor, peti po vrsti (in petič po vrsti bo v znaku dvojezičnosti in solidarnega sodelovanja pripadnikov obeh narodnosti) sovpada s peto obletnico treh dogodkov, ki bodo v avstrijskih analih zapisani kot izrazit primer protimanjšinske politike in ki so vsi trije izraz ene in iste linije: pet let je preteklo od sprejetja sedmojulijske zakonodaje, „zakona o narodnih skupinah", ki je pravzaprav zakon proti narodnim skupinam; pet let je minilo od ugotavljanja manjšine, ki naj bi manjšine potisnilo ob zid in jim pokazalo, kdo je gospodar v hiši; in pet let je stara enotna fronta vseh protimanjšinskih sil na Koroškem in Avstriji, imenovana „trostrankarski sporazum".

Ta „fronta zavračanja" vsake izpolnitve manjšinskih pravic, ki je hkrati politična osnova sedmojulijske zakonodaje, temelji kot vsaka enotna fronta na nekem skupnem imenovalcu. In ta skupni imenovalec avstrijske in koroške (proti)manjšinske politike še vedno določa najmanjši, vendar tudi najagresivnejši partner tega nesvetega pakta: svobodnjaška stranka. In prav ta stranka tudi najbolj izsiljuje s sosveti, kar je hkrati najboljša karakterizacija tega alibi foruma.

V teh petih letih pa je bilo tudi opaziti, da vlogo glavne protislovenske sile tudi navzven bolj in bolj prevzema ta trostrankarska mezaliansa. Tako kar zadeva splošno manjšinsko politiko, pa tudi glede vsakoletnega viška protislovenske gonje, glede obletnice plebiscita. Ob tej vsakoletni protimanjšinski mobilizaciji skuša Oktobrski tabor ustvariti protiutež uradni in poluradni politiki in pokazati, da je na demokratični osnovi še kako možno plodno sodelovanje pripadnikov obeh narodnosti v deželi.

V podporo prizadevanjem obeh osrednjih slovenskih organizacij je skušal sprožiti nekaj iniciativ, od same prireditve kot take preko razglabljanja o konceptih za dvojezičnost do, recimo, pobud pri sindikalni organizaciji. Letos bo skušal konkretizirati eno od pobud, ki so bile formulirane v lanski publikaciji Oktobrskega tabora, in se posvetiti nekaterim vprašanjem dvojezičnosti v šoli. Hkrati pa hoče opozoriti na politične učinke trostrankarskega pakta, ki s stalnim odlaganjem in neizpolnjevanjem določil državne pogodbe pomeni že nekakšno pritajeno „endlösung" slovenskega vprašanja.

Ne samo, da s tem paktom skušajo poriniti Slovence v politični offside, to izrinjanje spremljajo tudi konkretni ukrepi. Sicer je res, da so začeli z abiturientskim tečajem na trgovski akademiji, vendar je prvič nevarnost, da bo to ostal večen avstrijski provizorij in ne prvi korak h kompletni trgovski akademiji, drugič pa s poskusi okrnjevanja dvojezičnega šolstva skušajo vsemu srednjemu in višjemu šolstvu vzeti osnovo. Zato bo treba pozorno spremljati vse ukrepe na tem področju — tudi Oktobrski tabor bo skušal svoje prispevati k temu — in se jim pravočasno postaviti po robu. Da se ne bo pakt treh strank prelevil v „dokončno rešitev".

O. T.

Spet dvojna merila

v manjšinski politiki Avstrije

V okviru splošne razprave na glavni skupščini OZN v New Yorku je prejšnji teden govoril tudi avstrijski zunanji minister dr. Pahr. Zavzel je stališče k aktualnim problemom današnjega mednarodnega položaja in pri tem posebej ocenil ter kot zgled drugim oferiral sodelovanje Avstrije s sosednjimi državami. Po njegovem so avstrijski sosedstveni odnosi „neproblematični" — z izjemo dveh držav: to je po eni strani Češkoslovaška, s katero so odnosi menda obremenjeni s celo vrsto problemov; po drugi strani pa Italija, kjer odnose slej ko prej bremeni nerešeno južnotirolsko vprašanje.

Minister Pahr je v tej zvezi obžaloval, da v minulem letu ni bil dosežen noben bistven napredek pri reševanju južnotirolskega vprašanja. Poudaril je, da dve tretjini južnih Tirolcev še nima možnosti, da bi se posluževali svoje materinščine pred sodišči in uradi — „to pa je osrednje vprašanje zaščite vsake narodnostne skupine". V primeru, da se v kratkem ne bodo pokazala znamenja resnega izboljšanja, „bo treba resno podvomiti, ali je Italija sploh pripravljena izpolnjevati svoje mednarodne obveznosti," je naglasil minister Pahr.

Ponovni poseg Avstrije pred Združenimi narodi v korist svoje manjšine na Južnem Tirolskem je brez dvoma legalen in upravičen; Avstrija je ponovno demonstrirala, kako razume svojo vlogo zaščitnice južnih Tirolcev in predvsem kako dosledno izpolnjuje svoje iz te vloge izvirajoče naloge. V tem bi lahko bila zgled tudi drugim. Bistveno drugačna pa je seveda žadeva z njenim „zgledom", ki ga daje z reševanjem svojih lastnih manjšinskih problemov.

Ko je Pahr govoril v OZN o tem, kako so južni Tirolci prikrajšani za enakopravnost glede uradnega jezika pred sodišči in uradi, bi ga bilo treba opozoriti na razmere doma v Avstriji, kjer je dosedanje „izpolnjevanje" mednarodnih obveznosti (zlasti potom „vzornega" zakona o narodnih skupinah) povzročilo koroškim Slovencem in gradiščanskim Hrvatom še dosti večje krivice, kot pa so tiste, ki so jim izpostavljeni južni Tirolci. Jezikovna enakopravnost pa seveda ne more biti „osrednje vprašanje zaščite" samo v primeru južnih Tirolcev, marveč v enaki meri velja tudi za vsako drugo narodnostno skupnost — torej tudi za manjšine v Avstriji!

Dokler pa merodajni avstrijski dejavniki ta načela zastopajo samo glede južnih Tirolcev, v lastni pristojnosti pa ravno ta načela brezobzirno teptajo, tako dolgo bo manjšinska politika Avstrije politika dvojnih meril in dvolične morale; kot taka pa tudi v vprašanju Južne Tirolske ne more biti verodostojna.

Uraden protest

pri uradu zveznega kanclerja

Celovec, 7. okt. (Sindok) — Na uradu zveznega kanclerja na Dunaju sta predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc v torek, 6. oktobra, sekcijskemu šefu dr. Ludwigu Adamovichu v imenu obeh organizacij uradno izrazila ogorčenje nad dogodki v Velikovcu, kjer je župan odklonil oddajo občinske dvorane slovenski kulturni organizaciji. Ob tem sta izjavila, da z ozirom na vse okoliščine ne gre zgolj za lokalno zadevo, temveč dejansko za diskriminacijo vse slovenske narodnostne skupnosti in za izrazit primer kršenja 4. odstavka člena 7 avstrijske državne pogodbe. Sekcijski šef Adamovich je zagotovil, da bo intervencijo posredoval zveznemu kanclerju Kreiskemu.

V razgovoru na uradu zveznega kanclerja so bila načeta tudi še druga vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, zlasti tudi dejstvo, da se v zadnjem času ni nič premaknilo in da so razgovori takorekoč zamrznjeni. V tej zvezi je bila izražena želja, da se razgovori za sporazumno rešitev odprtih vprašanj nadaljujejo.

Po razgovoru sta predsednika obeh osrednjih organizacij obiskala tudi odpravnika poslov na veleposlaništvu SFRJ na Dunaju Milana Ribico in ga prav tako seznanila z dogodki v Velikovcu ter o njuni intervenciji pri uradu zveznega kanclerja. Tema pogovora pa je bil tudi trenutni položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

SADAT UMORJEN

Na vojaški paradi, ki so jo priredili v Kairu ob obletnici vojne z Izraelom leta 1973, je bil izveden atentat na egiptovskega predsednika Sadata; težko zadetega od petih krogel so ga sicer takoj s helikopterjem prepeljali v bolnišnico, vendar je umrl še pred operacijo. Žrtev atentata so bile še tri druge osebe, večje število visokih predstavnikov Egipta in diplomatičnega zbora pa je utrpelo hujše ali lažje poškodbe.

Vest o umoru egiptovskega predsednika je sprožila po vsem svetu veliko zaskrbljenost, kajti s tem dogodkom se je že prej napeti položaj na Bližnjem vzhodu le še zaostril. Sicer pa so mnenja o Sadatu in njegovi politiki precej deljena: eni ga slavijo ko velikega državnika, ki mu gre zasluga za „zgodovinsko spravo" med Egiptom in Izraelom; durgi pa mu ravno zaradi tega očitajo, da je izdal interese arabskih narodov.

Deželnozborske volitve na Štajerskem

pomenijo precejšnje presenečenje v notranji politiki Avstrije

Minulo nedeljo so prebivalci Štajerske volili nov deželni zbor. To je bilo prvo večje merjenje sil po državnozborskih volitvah leta 1979 in je zato presegalo pomen zgolj regionalnih volitev. Sicer bi mandatna doba štajerskega deželnega zbora morala trajati še dve leti, toda deželni glavar Krainer je s pomočjo absolutne večine ljudske stranke samovoljno razpisal predčasne nove volitve — z argumentom, da niti on sam niti predsednik socialistov Gros nista bila izvoljena, marveč sta bila šele pred približno enim letom nominirana v sedanje funkcije po odstopu svojih predhodnikov.

V ozadju te taktične poteze je v resnici seveda stala misel, da bi ljudska stranka v sedanjih razmerah svojo večino na Štajerskem lahko še povečala. Krainer je računal z nazadovanjem simpatij za socialiste zaradi trenutnih gospodarskih težav in tudi zaradi vrste škandalov, ki so v zadnjem času stali v ospredju političnega zanimanja, tako da so tudi razne ustanove za raziskovanje javnega mnenja govorile o tem, da je socialistična stranka trenutno zelo „ranljiva". S prepričljivo zmago pa si je Krainer očitno želel utrditi tudi svojo lastno pozicijo znotraj ljudske stranke, kjer bi postal resen tekmec Mocku, saj je vso volilno propagando osredotočil na lastno osebnost ter pustil vse zvezne predstavnike ÖVP tekorekoč pred štajerskimi vrati.

Toda izid nedeljskih volitev je vse te načrte prekrižal ter poskrbel za precejšnje presenečenje v avstrijski notranji politiki. Avstrijska ljudska stranka je sicer uspela obdržati svojo absolutno večino z dosedanjimi 30 mandati, vendar je izgubila 8282 glasov oz. 1,2 %, medtem ko je socialistična stranka število glasov povečala za 19.056 ali 2,5 % glasov, število mandatov pa od 23 na 24. Pridobljeni mandat je šel na račun FPÖ, ki je zgubila 10.292 ali 1,5 % glasov ter bo v novem štajerskem deželnem zboru zastopana le še z dvema poslancema. 9897 volilcev je glasovalo za komunistično stranko (to je nekaj desetin glasov več kot pri zadnjih volitvah), vendar KPA tudi tokrat ni uspela priti v deželni zbor.

Tak izid volitev je presenetil toliko bolj, ker je ravno Štajerska tista dežela, ki so jo gospodarske težave trenutne krize avstrijskega kapitalizma najbolj prizadele. Tudi podržavljena podjetja so ravno na Štajerskem najbolj prizadeta ter jim grozijo brezposelnost in takoimenovano skrajšano delo. In vendar so si socialisti prav v industrijskih središčih, kot so Judenburg, Kapfenberg, Leoben in drugi kraji, kjer je SPÖ že tradicionalno najbolj močna, pridobili še dodatne glasove, medtem ko je ÖVP prav tam utrpela hude izgube.

V luči nedeljskega volilnega izida je torej videti troje značilnosti: Krainerjev slog dinastičnega vladanja tudi pri Štajercih ne pritegne več ter se zlasti proletarizirani kmečki volilci odvračajo od tradicionalnih oblik, ki so veljale v času, ko je deželi še vladal oče sedanjega deželnega glavarja; tudi na splošno opozicija — zlasti pa ljudska stranka — ni zmožna profitirati od težav vladajoče stranke v državi niti ni sposobna nuditi verodostojne alternative; v časih gospodarske krize je socialna demokracija v očeh velike večine delavcev slej ko prej boljši garant delovnih mest in socialne gospodarske politike, kakor pa tradicionalni zastopniki podjetništva in veleindustrije.

Propagandno geslo „V časih kot teh — SPÖ" je torej še enkrat zaleglo. Seveda pa bodo morali socialisti z dejanji dokazati, da so zaupanja res vredni. Do prihodnjih državnozborskih volitev je še dve leti časa in položaj obeta postati še slabši, kot je sedaj. Tega se v vodstvu vladne stranke gotovo zavedajo, zato tudi ne pretiravajo v navdušenju, ki je sicer upravičeno ob uspehu, ki so ga zabeležili na Štajerskem.

NA RAZSTAVIŠČU V KRANJU:

Sejem stanovanjske opreme

Prihodnji teden, v petek 16. oktobra, bodo na razstavišču v Kranju odprli letošnji 14. sejem stanovanjske opreme in dekorative, ki bo potem trajal do vključno 23. oktobra.

Sejem bo prikazoval opremo, ki je razpoložljiva na slovenskem tržišču. Urejen bo tako, da bo obiskovalcem omogočal, da se odločajo in seznanjajo z eksponati v razstavljeni, demonstracijski in funkcionalni obliki. V enaki zasnovi bo še posebej razstavljena proizvodnja regijskega tekstila, ki spada k neposredni opremi in dekorativi človeškega bivalnenga okolja. Kot popestrilo bo na sejmu predstavljena tudi umetna obrt in likovni eksponati — odraz sodobnega okolja. Že tradicionalno, vzgojno in aktualno popestrilo pa bo razstava gob s specializirano gobjo restavracijo; obiskovalci si bodo lahko ogledali preko 300 različnih vrst oziroma več kot 800 primerkov različnih gob, kar je verjetno edinstven evropski primer. V okviru sejemske prireditve pa bo tudi več strokovnih predavanj, posvečenih predvsem aktualnim vprašanjem energije, medtem ko bodo 16., 20. in 22. oktobra (vsakokrat ob 18. uri) predavanja o gobah — o nabiranju, razpoznavanju in kulinariki.

Sejem bo prirejen na površini 6000 m², kjer bo 247 razstavljalcev iz šestih evropski držav prikazalo 5700 eksponatov. Na sejmu bodo podelili zlate medalje za kvaliteto, in sicer na področjih varčevanja energije, dekorative in opreme stanovanj.

OKTOBRSKI TABOR

Skupina ZOT & Andrea Maffei

Pravzaprav bi lahko rekli, da sta to dve skupini, čeprav pri drugi igrajo tudi muzikanti prve. Razlika pa vsekakor je, namreč v načinu in vsebini glasbe. Pri prvi skupini Benno Simma (na sliki prvi z leve) v nemščini poje lastne in druge pesmi, ki prikazujejo južnotirolsko dejanskost z druge plati, z glasbene strani pa gre za sodobno glasbo. Andrea Maffei (na sliki tretji z leve) pa v tradiciji italijanskih kantavtorjev poje italijanske šansone, ki tematsko niso povezani z južnotirolskim problemom. Vsekakor nam bosta obe skupini (z delo-ma enako glasbeno zasedbo) z glasbenimi sredstvi predočili na eni strani družbeno vzdušje na Južnem Tirolskem, po drugi strani pa sodobne tokove v italijanski napredni glasbi.

Dobimo se na Radišah

V SOBOTO 10. OKTOBRA 1981 OB 14.30 URI V KULTURNEM DOMU

Nastopajo:

- **Emil & Co — skrbel bo za začetno ogrevanje**
- **zbor domačega prosvetnega društva Radiše s slovenskimi narodnimi**
- **Maja Haderlap — bere svoje pesmi**
- **Firlefanz & Dilletanz — na zabavljiv način predstavljata neko „domovinsko" organizacijo**
- **Mario & Co. — rock skupina Romov iz St. Pöltena**
- **Godele Decken & Roman Verdel pojeta ljudske pesmi od vsepovsod**
- **Fratt & Schacherreiter prodajata mešano kabaretno blago**
- **skupina ZOT & Andrea Maffei s skupino — prvi predstavljajo drugo plat Južne Tirolske, drugi pa poje italijanske šansone**
- **Koroški partizanski pevski zbor — z borbenimi pesmimi raznih narodov**

Konec prireditve okoli 19. ure. Ob 13.30 uri vozi poštni avtobus iz Celovca. Za nazaj bomo ob potrebi organizirali prevozno službo.

Tej izdaji prilagamo položnice Oktobrskega tabora. Ker je prireditev odvisna tudi od vašega prostovoljnega prispevka, vas vabimo in prosimo, da se položnic s pridom poslužujete! Številka računa 3047 pri Posojilnici Celovec.

„Narodni kataster" na Južnem Tirolskem

Bliže prihaja datum ljudskega štetja v Italiji, bolj se politične razmere na Južnem Tirolskem zaostrujejo. V tej italijanski provinci, ki šteje med najbogatejše v vsej državi in kjer živijo tri narodnosti — poleg nemškogovorečih južnih Tirolcev še Italijani in Ladinci —, bodo 25. oktobra preštevali jezike. Statistični popisi, ki na tak ali drugačen način ugotavljajo jezikovno pripadnost, so tako ali tako že problematični, na Južnem Tirolskem pa je zaradi avtonomije in določil „paketa", torej narodnostnega proporca, ta državna akcija dobila še posebno vprašljivo obliko. Vsak človek bo moral obvezno izpolniti „izjavo o pripadnosti jezikovni skupini" (Sprachgruppenzugehörigkeitserklärung), ne samo zase, temveč tudi za svoje otroke. Ne samo, da zaradi tega predvsem v mešanih zakonih nastajajo problemi, hujše je to, da so od te izjave odvisne mnoge pravice v naslednjih desetih letih — delovna mesta, družbena stanovanja, šolanje itd. Samo primer: za Ladince po južnotirolskem proporcu ni predvideno nobeno mesto sodnika; če bo torej Ladinec v naslednjih desetih letih hotel postati sodnik, se bo moral izjaviti ali za Nemca ali za Italijana.

O teh in podobnih problemih, ki so povezani z ljudskim štetjem in s problemi sožitja narodnosti na Južnem Tirolskem, je bilo od 2. do 4. oktobra na ljudski univerzi v dunajskem okraju Margareten diskusijsko zasedanje, ki so ga organizirali Südtiroler Hochschülerschaft, južnotirolski tednik „Tandem", dunajska jezikoslovna revija „Sprache und Herrschaft" in ljudska univerza Margareten.

Nadvse zanimivo je bilo npr. predavanje Rainerja Münza z dunajskega inštituta za demografijo, ki je razčlenil smisel in pomen jezikovnih štetij in med drugim ugotovil, da je objektivnost takih štetij v obratnem sorazmerju z njihovim političnim pomenom in da je registriranje ljudi ena od tehnik gospodovanja. S problemom jezika v politiki se je bavil Domenico Canciani iz Milana, medtem ko so se Franz Januschek iz Oldenburga, Aldo Mazza in Siegfried Baur iz Bozna poglobili v vprašanja dvojezičnosti in šolske vzgoje. Flavia Pristinger z univerze v Padovi pa je s pronicljivo analizo „etnične družbene delitve dela" na Južnem Tirolskem dala pregled socialnega in gospodarskega razvoja od dvajsetih let naprej. Claus Gatterer in Alexander Langer, deželni poslanec v Boznu, sta razpravo zaokrožila s političnim pregledom in nakazala politične implikacije ljudskega štetja kot „narodnega katastra".

Ker je nadaljnji razvoj na Južnem Tirolskem, ki zdaj pred ljudskim štejem stopa bolj in bolj v ospredje — avstrijski zunanji minister Pahr je o njem govoril pred Združenimi narodi, avstrijski kancler Kreisky se danes sreča z italijanskim ministrskim predsednikom Spadolinijem, na samem Južnem Tirolskem pa se stopnjuje nacionalistična eskalacija s terorističnimi akti —, pomemben tudi za naš prostor, se bomo še povrnili na to problematiko.

Medsebojna informacija

o vprašanju šolstva in izobraževanja

Šolska reforma oz. usmerjeno izobraževanje v Sloveniji je bila tema, o kateri je predsednica komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo SR Slovenije Majda Poljanšek minuli ponedeljek predavala profesorskemu zboru gimnazije za Slovence v Celovcu. O takšni obliki medsebojnega informiranja so se zmenili na zadnjem uradnem obisku predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Zemljariča na Koroškem, ki je tedaj med drugim obiskal tudi slovensko gimnazijo.

V okviru svojega bivanja na Koroškem je Majda Poljanšek s spremstvom obiskala tudi dvojezični otroški vrtec v Šentprimožu (na sliki) ter si ogledala napredovanje pri gradnji novega dijaškega doma v Celovcu. Srečala se je z zastopniki obeh slovenskih osrednjih organizacij, ki so jo informirali o položaju slovenske manjšine na vzgojnem področju od predšolske vzgoje do srednješolske izobrazbe; v okviru razgovora pa so obravnavali tudi možnosti sodelovanja in podpore s strani matičnega naroda na tem področju.

Alpe naj ne bodo ločnica

temveč most sodelovanja in prijateljstva

V Ljubljani je bilo prejšnji teden osmo zasedanje iniciativnega odbora za sodelovanje dežel alpskega loka, na katerem so sodelovali visoki politični predstavniki trinajstih dežel iz šestih držav: Štajerske, Tirolske, Provanse, Furlanije-Julijske krajine, Lombardije, Piemonta, Trentina, Vall d'Aoste, Benečije, Ticina, Bavarske, Slovenije in Hrvaške. Območje tako imenovanega alpskega loka sega torej od Marseilla v Franciji do Zagreba na Hrvaškem ter obsega področje, na katerem živi 52 milijonov ljudi.

Zasedanje odbora, ki je bilo prvič prirejeno v Sloveniji, je otvorila članica republiškega izvršnega sveta ter predsednica komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora Marija Zupančič-Vičar, ki je potem na zaključni tiskovni konferenci poudarila, da so razprave med predstavniki alpskih dežel potekale v vzdušju prepričanja, da Alpe ne smejo biti ločnica med različnimi interesi evropskega vzhoda in zahoda, severa in juga, temveč most sodelovanja in prijateljstva med deželami v tem prostoru. Udeležence zasedanja pa je sprejel tudi predsednik izvršnega sveta SRS Janez Zemljarič.

Na sestanku so ocenili delo organizacije v minulem obdobju in določili nove naloge, hkrati pa izmenjali širša mnenja o dogajanjih na tem zemljepisnem stičišču različnih političnih in gospodarskih sistemov. Obravnavali so vrsto skupnih vprašanj in možnosti njihovega usklajenega razreševanja. Čeprav sodelovanje, kot je bilo ugotovljeno na dvodnevnem posvetovanju, bremeni ozračje nove napetosti med Vzhodom in Zahodom, na svoj način odsevajoče tudi v Alpah, in splošna gospodarska kriza, ki je ne občutijo le državne, temveč tudi regionalne vlade, se med deželami alpskega loka krepijo interesi po sodelovanju, hkrati z njimi pa narašča tudi število konkretnih rezultatov.

Med konkretnimi problemi sodelovanja so obravnavali vprašanja migracije prebivalstva, odnose med mestom in vasjo, vprašanja prometnih povezav preko Alp, problem čiste vode, dalje vprašanja turizma in drugih gospodarskih področij ter vprašanja kulturnega sodelovanja. Dogovorili so se, da se bodo predstavniki vseh dežel sestajali vsako leto in preučili možnosti konkretnih povezav na kulturnem področju. Za zgled širokega sodelovanja znotraj dežel alpskega loka so posebej poudarili odnose med Italijo in Jugoslavijo v okviru osimskih sporazumov, ki so hkrati tudi zgled možnosti uspešnega sodelovanja dveh sosednih področij, ki pripadata državam z različnima družbenima ureditvama.

Prihodnje leto se bo iniciativni odbor za sodelovanje dežel alpskega loka sestal v Vall d'Aosti.

SEMINAR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE V PODRAVLJAH:

Najti nove poti v kulturnem delovanju

Slovenska prosvetna zveza je kot osrednja slovenska kulturno-prosvetna organizacija in kot napredna sila Slovencev na Koroškem prisotna povsod, kjer obstajajo in delujejo krajevna prosvetna društva. Zato je tako živa ali šibka, kakršni so njeni člani, njena društva na terenu. V tem smislu je SPZ odziv sprotne narodove žilavosti na vseh koncih in krajih, kjer se izraža naša slovenska samobitnost v tej ali drugi kulturni dejavnosti. Je pa tudi zrcalna slika slovenske narodne usode skozi tako razburkano zgodovinsko obdobje, kot so desetletja tega stoletja.

V tem kratkem povzetku so zajete osnovne misli, ki jih je nanizal predsednik SPZ Valentin Polanšek, ko je minulo soboto v Podravljah otvarjal dvodnevni seminar, na katerem so zastopniki krajevnih prosvetnih društev skupaj s funkcionarji Slovenske prosvetne

zveze v Celovcu pregledali trenutne razmere na področju naše kulturno-prosvetne dejavnosti ter prediskutirali možnosti, kako bi s posodabljanjem oblik in vsebine prispevali k poglobitvi in razširitvi te dejavnosti. Kajti osnovno spoznanje se je glasilo: kakor se sproti posodablja vsaka gospodarska dejavnost, tako se mora prilagajati razvoju in vsakokratnemu položaju tudi kulturno-prosvetno udejstvovanje.

Vprašanja, ki se postavljajo v zvezi s tem spoznanjem, na seminarju niso bila obravnavana v velikih referatih, marveč je bilo o njih govora v živahnih razpravah tako po skupinah kot v skupni izmenjavi mnenj vseh udeležencev. Pri tem so bila prvi dan v ospredju bolj „teoretična" vprašanja, kaj je kultura in kakšen odnos do nje ima posameznik, ima skupnost. Čeprav je razprava tekla najprej po skupinah, ki so bile osnovane po idejni ali strankarski opredelitvi posameznih udeležencev, so si bili v naslednji skupni diskusiji vsi enotnega mnenja predvsem glede tistih vprašanj, ki so se nanašala na „slabosti" v preteklosti (in tudi sedanjosti) ter na „recepte", po katerih naj bi se razmere v bodoče izboljšale. Slišati je bilo kritične ugotovitve, da smo še vse preveč obremenjeni s tradicionalnimi oblikami prosvetnega dela in da zato predvsem med mladino ne najdemo širšega odziva. Padle so celo trde besede o „kulturnih analfabetih" in o „kulturnem bankrotu". Obenem pa je bilo izraženo mnenje, da se nove oblike in vsebine na naši vasi le težko uveljavljajo, ker je naš kulturni okus še vse preveč pod vplivom stare, tradicionalistične vzgoje. Zato ima SPZ tukaj zelo važno nalogo, da s posodabljanjem svoje dejavnosti prispeva k vzgajanju in oblikovanju novega, sodobnega kulturnega okusa. Zlasti pa ne sme še dalje zanemarjati svoje prvenstvene naloge: dajati krajevnim društvom pobude za vsebinsko obnovo in vključevanje novih oblik dejavnosti ter jim nuditi podporo pri izpolnjevanju njihovih zahtevnih in pomembnih nalog.

O vplivu ideološke diferenciacije na kulturno delovanje in o posledicah razslojevanja ter gospodarske odvisnosti na kulturno delovanje koroških Slovencev je tekla razprava drugi dan. Ugotovljeno je bilo, da je v SPZ dosti prostora za široko paleto idejnih tokov in da v primerjavi KKZ idejno ne dopušča tako široke kulturne dejavnosti. Ne sme se pa prezreti tudi vloge cerkve pri idejni diferenciaciji, pa tudi to, da je farna mladina delovala dostikrat kot konkurenca obstoječim prosvetnim strukturam. Samokritično pa je bilo ugotovljeno, da obstoječe pomanjkljivosti v delu SPZ otežkočajo razvoj takšnega dela, kot ga predvidevajo statuti, to bo v prihodnjem delu Slovenske prosvetne zveze treba spremeniti.

Pojavila so se tudi različna mnenja do dvojnega članstva, in v odprti razpravi se je govorilo o nastanku tega problema, ki se ni rodil na bazi, med prosvetnim delom na podeželju. Zastavljeno pa je bilo tudi vprašanje, ali so socialne in druge razlike med pripadniki slovenske narodnosti na Koroškem res tako velike in dolgoročno nepremostljive, da ni mogoče misliti na enotno kulturno organizacijo koroških Slovencev. O tem bomo gotovo morali še temeljito razpravljati.

Zelo razgibana je bila tudi razprava v delovnem krožku, ki se je bavil s posledicami razslojevanja. Vsi poznamo odseljevanje z dežele, priseljevanje novih slojev na vas, deagrarizacijo in popolno spremembo življenja na vasi.

Razkrojevanje konzervativne družbene strukture pa se v narodnostnem vprašanju ne razvija v pozitivno, ker med delavskim slojem še vedno prevladuje asimilacija, ki jo vsled ideološke struje tja do socialistov, pospešujejo oz. se ji ne upirajo. Prav zaradi takšnih političnih razmer, pa bo treba v prosvetnem delovanju iti nove poti, najti boljše možnosti s slovenskim kulturnim delom prodreti med delavce in nastavljence. Bolj bo treba upoštevati njihove probleme, se povezati s sindikati in jih skušati pridobiti za podporo slovenskega kulturnega dela. Prav v tem sklopu pa je padel tudi predlog, da naslovi SPZ na socialistično stranko in druge organizacije pismo v katerem poziva, da zavzamejo stališče do slovenske kulture, do dvojezičnosti v družbenem življenju in drugih važnih vprašanjih slovenske manjšine.

Več pozornosti pa ni treba posvečati samo gospodarskim težavam, temveč tudi gospodarskim uspehom — to je bilo ugotovljeno tudi napram slovenskim tednikom — saj igrajo uspehi kake domače zadruge za samozavest slovenskega prebivalca važno vlogo. Prav tako pa so si želeli kulturni delavci več podpore s strani posojilnic in sploh več razumevanja slovenskih gospodarskih ustanov za kulturno delovanje nasploh, prav tako pa od celotne koroške družbe, katere del smo Slovenci.

O kulturnem položaju Slovencev na Koroškem po drugi svetovni vojni so udeleženci seminarja v prostem pogovoru razpravljali soboto zvečer, med drugim jim je nudil magnetofonski posnetek Janka Ogrisa st. — Miklavža iz Bilčovsa veliko snovi za razpravo. Ob zaključku seminarja pa so udeleženci sprejeli resolucijo o zadnjih velikovških dogodkih, ki jo pa objavljamo na drugem mestu.

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vljudno Vas vabimo na razstavo slikarskih del

AKADEMSKE SLIKARKE

Dore Plestenjak-Miljkovič

Razstava bo odprta do 16. oktobra 1981, od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Umetniki sosednjih dežel razpravljajo v Ljubljani

Tik pred zaključkom mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani, so v glavnem mestu Slovenije spet odprli likovno razstavo. Pri le-tej ne gre za razstavo take razsežnosti kot je bienale, je pa to vseeno pomembna likovna razstava, saj gre za prikaz slikarske umetnosti dveh sosednjih dežel in sicer Furlanije-Julijske krajine in Koroške.

Razstavo je organiziralo Društvo slovenskih likovnih umetnikov v svoji galeriji. Kot je že kar v navadi pri tovrstnih likovnih manifestacijah, prireditelj tudi tokrat ni šlo za to, da bi prikazali stvaritve vrhunskih likovnih ustvarjalcev. Njihov namen je bil predvsem ta, da po številu in kvaliteti del skromno, toda po dobrih namenih z bogato razstavo znova podkrepijo in poglobijo že skoraj tradicionalno sožitje in neposredno izmenjavo likovnih mnenj med sosednjimi deželami — Furlanijo, Koroško in Slovenijo.

Koroško na tej razstavi zastopajo H. Shreiber, K. Brandstätter in G. Egger. Žal moramo tudi ob tej razstavi ponovno ugotoviti, da je Koroška spet zastopana samo po umetnikih večinskega naroda, čeprav je, kot to zatrjujejo organizatorji razstave, njen namen poglobiti sožitje med narodi treh dežel. Torej se moramo vprašati ali se sožitje ne pričenja tam, kjer živita dva naroda v eni in isti deželi? To velja tako za Koroško kot za Furlanijo, kjer slovenska narodna skupnost tvori razmeroma močan del kulturne ustvarjalnosti — tudi likovne. Sicer nam ni znano, kdo je za izbor in organizacijo te sicer spodbudne razstave v Ljubljani odgovoren, kar v tem trenutku niti ni tako pomembno. Zaskrbljujoče je le dejstvo, da na manjšine tudi ob pripravah na to razstavo spet nihče ni mislil. Morda je krivda celo pri nas samih, ker menimo, da se bi naša centralna kulturna organizacija ob takih kulturnih akcijah morala bolj vključevati oziroma opozarjati na pogreške, ki so očitno namerne.

V Gorici bodo odprli nov kulturni dom

Slovenska narodna skupnost v Italiji se pripravlja na izredno pomemben kulturni dogodek. Še letos — novembra meseca, bodo v Gorici izročili svojemu namenu nov kulturni dom. To bo za Slovence v Gorici in okolici brez dvoma velika pridobitev, pa tudi za širši slovenski prostor bo ta kulturni objekt izredno velikega pomena.

Kulturni dom v Gorici gradijo že nekaj let. Njegova zasnova pa je izredno široka in funkcionalna, saj dom ne bo služil le kulturni dejavnosti, ampak bo v le-tem možno gojiti tudi telesno kulturo. Poleg ustreznih dvoran za večje in manjše prireditve, razstave in seminarje, je v domu tudi športna dvorana, ki omogoča gojitve vseh panog lahke atletike in drugih rekreacijskih oblik telesne kulture.

Zato je razumljivo, da se v Gorici temeljito pripravljajo na otvoritvene slovesnosti, ki bodo potekale v času od 27. do 29. novembra. Tako bodo med drugim po otvoritveni svečanosti uprizorili izrecno za to priložnost napisano uglasbeno kantato, katere besedilo je napisal tržaški pesnik Filibert Benedetič, uglasbil pa skladatelj prof. Aleksander Vodopivec, zrežiral pa Jože Babič. Krstna uprizoritev kantate bo novembra, ponovili pa jo bodo še 28., medtem ko bodo 29. novembra v telovadnici doma imeli telovadno akademijo.

Slovenci v Gorici in okolici na ta zgodovinski dogodek čakajo s ponosom in velikim zanimanjem, saj so s posebno nabiralno akcijo zbrali toliko sredstev, da bodo z le-temi skoraj v celoti pokrili stroške za umetniško opremo goriškega kulturnega doma. Predsednik teritorialnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze za Goriško dr. Mirko Primožič je ob pripravah za otvoritev kulturnega doma dejal, da že zbiralna akcija, ki je presegla vsa pričakovanja potrjuje, da pridobitev tako pomembnega objekta ni le dogodek za goriški predel, marveč velika pridobitev za vso slovensko narodno skupnost v Italiji in zato naj tudi otvoritvena slovesnost izzveni v tem duhu.

Dom v Tinjah odslej še bolj prostoren

Prejšnji teden so v Tinjah izročili svojemu namenu nov, povečani dom „Sodalitas", znan katoliški izobraževalni center v Podjuni. S preureditvijo oziroma dograditvijo so pričeli pred dobrim letom in z obsežnimi deli bili gotovi v rekordnem času. Za organizacijo potrebnih sredstev ter za uresničitev projekta je bil odgovoren rektor doma, Jože Kopeinig, ki je prav ob tem pokazal svoje vsestranske sposobnosti. Tu seveda ne smemo prezreti številnih ljudi, ki so s svojo nesebično pomočjo v obliki finančnih darov pomagali uresničiti povečavo tinjskega doma. Da so pri tem z ustreznimi dotacijami pomagale tudi dežela, država in cerkev, je povsem razumljivo.

Otvoritvene svečanosti so v domu „Sodalitas" pričeli z dnevom odprtih vrat, da so obiskovalci imeli priložnost si ogledati nove prostore, ki tej izobraževalni ustanovi dajejo še večje možnosti za izobraževanje tako mladine kot odraslih. V okviru otvoritvenih svečanosti je bila tudi likovna razstava del, ki so jih umetniki naslikali na 1. slikarskem tednu v Svečah. Pri sporedu je med drugim sodeloval tudi moški pevski zbor SPD „Kočna" v Svečah. Otvoritvenih svečanosti so se udeležili vidni predstavniki cerkve s škofom Köstnerjem na čelu in drugih kulturnih in političnih predstavnikov v deželi.

Čeprav je dom „Sodalitas" v Tinjah cerkvena ustanova, je v svoji dosedanji dejavnosti vedno spet bil tudi prizorišče dialoga med slovensko manjšino in večinskim narodom na Koroškem.

Bergova galerija naj bi postala ustanova

Po nenadni smrti slikarja Wernerja Berga se je postavilo vprašanje, kaj bo s Bergovo galerijo v Pliberku? Kot znano je ta galerija bila ustanovljena leta 1968 in je kmalu postala sestavni del koroškega kulturnega življenja. Kajti število obiskovalcev se je večalo iz leta v leto, danes pa je Bergova galerija v Pliberku znana tudi daleč preko deželnih oziroma državnih meja.

Po želji pokojnika naj bi galerija v Pliberku postala ustanova. To pa je seveda povezano z več faktorji, glavno besedo oz. skrb za izvedbo Bergove želje pa naj bi prevzeli plibrška občina, deželna in zvezna vlada.

Če iz kakršnih koli vzrokov do ustanovitve galerije Wernerja Berga v Pliberku v ustanovo ne bi prišlo, bodo vsi eksponati, razstavljeni v Pliberku vključeni v zapuščinsko premoženje in tako prešli v zasebno last. To pa bi za Pliberk pomenilo ukinitev galerije in s tem izgubo ene od glavnih privlačnosti tega južnokoroškega mesta. Seveda pa bi ukinitev Bergove galerije za vso Koroško pomenila izgubo velike umetniške pridobitve, zlasti še zaradi tega, ker je izbor za plibrško galerijo napravil Werner Berg sam in je tako najbolj avtentičen prikaz njegove umetniške ustvarjalnosti, ki obsega vsa njegova slikarska obdobja in tehnike od skic, lesorezov, akvarelov in oljnih slik.

IZ PROGRAMA SKUPNOSTI JUŽNOKOROŠKIH KMETOV:

Hočemo še naprej kmetovati

V okviru priprav za letošnje volitve v kmetijsko zbornico so na zborovanju delegatov na Radišah kmetje iz skoraj vsega dvojezičnega območja južne Koroške sprejeli tudi program Skupnosti južnokoroških kmetov. Danes začenjamo z objavo uvodnega dela programa. V naslednjih številkah Slovenskega vestnika pa bomo objavili v odlomkih še druge dele programa.

Razvoj celotnega gospodarstva omogoča naraščanje dohodka na vseh območjih ljudskega gospodarstva. S tem seveda rastejo tudi zahteve kmetov po višjem dohodku. Teh zahtev po višjem dohodku danes v zapostavljenih legah oz.

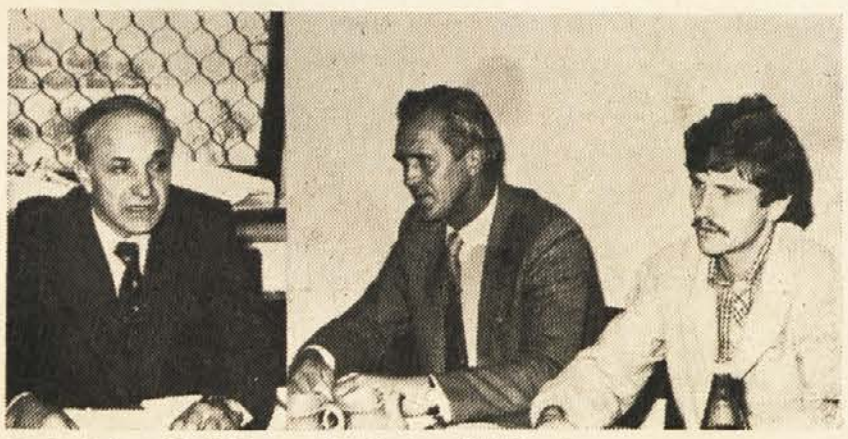

Prvi trije kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov: Ignac Domej, Ludvik Lesjak in Valentin Kargl

pri majhni površini ni več možno doseči s primerno poljedelsko produkcijo. Manjkajoča velikost kmetije ali dejstvo, da neugodna lega ne dopusti ugodne tehnologije, sta vzrok, da ostane obseg produkcije sorazmerno majhen. Majhna produkcijska količina pa ne more prinesti družini primernega dohodka, če je mogoče producirati samo z visokimi stroški in prodajati po nizkih cenah.

Te okoliščine silijo številne kmete, da si iščejo dodatno zaposlitev. Ta zaposlitev je pretežno težko telesno delo z nizkim zaslužkom. Kmet postane v prvi vrsti delojemalec, zraven pa še kmetuje. Najbolj pa nastrada pri teh kombinacijah kmetica. Če pa ta kmet ne najde možnosti zaslužka izven kmetije, je eksistenca njegovega obrata kot gospodarska osnova kmečke družine ogrožena.

Strma in gorata področja postavljajo razvoju kmetijske tehnike meje. Prav tako postavlja malim kmetom nizki dohodek meje pri nakupovanju nove tehnologije. Tehnični napredek pospešuje torej koncentracijo pridelovanja v področjih, ki so po ravni in tehniki ustrezni legi ugodna.

Enotna politika cen daje prednost velikim kmetijam z ugodno lego in oškoduje male in gorske kmete. Pri danes veljavni politiki cen in dohodkov pomeni vsako povišanje kmečkih proizvodov (izvzemši les) povečanje dohodkovne razlike med kmetovalci: Čim večji je kmet, tem več prisluži, čim manjši je kmet, tem manj prisluži. Ta disparitetni pritisk najbolj občutijo kmetje v ekstremnih legah.

Zato bodo potrebni čim prej dopolnilni ukrepi regionalne gospodarske politike, da se zagotovi v interesu celotne družbe obstoj vsem, ki danes še kmetujejo.

Vsi ukrepi bodoče agrarne politike morajo služiti odpravi razlik dohodka za isto opravljeno delo v okviru kmetijstva!

Pozor: od 8. do 18. oktobra imate na občini možnost vpogleda v volilni seznam.

Prav tako sami izpolnite opisni list volilnega upravičenca (Wähleranlageblatt). Izpolniti ga je treba na občini ali pa pride popisovalec na dom.

Racionalizirano obdelovanje tal omogoča sicer najvišje dobičke, privede pa do monokultur s stopnjevanjem uporabe kemikalij. Tak industrijski način agrarnega gospodarjenja se ne ozira na pokrajino in naravno rodovitnost tal kot življenjsko osnovo poznejših generacij.

Dosedanji agrarni pospeševalni program omogoča privilegiranje posameznih obratov. S tem so se razlike pri kmetijskih dohodkih zaradi različnih produkcijskih pogojev močno povečale. Zato so nujno potrebni zakonski ukrepi, ki iščejo kmete, pred oblastiželjnostjo veleproducentov.

Cilj agarane politike ne sme biti samo zadostna količina prehrane za prebivalstvo. Prehrana se mora pridelati na kmetijah, katerim se s tem zasigura dolgoročni obstoj.

Hočemo cene, ki nam jamčijo zadostno plačo za naše delo, in sprejemljive delovne pogoje!

V svoje pridelke vloži kmet vse svoje znanje in delo. Njegovo dejavnost je možno ceniti in poplačati samo s primernim dohodkom za njegovo pridelovanje.

Zahtevamo pravično razdelitev subvencij in boljšo informacijo o koriščanju le-teh. Do sedaj je subvencioniranje privedlo prej k opuščanju kmetij in ne k osiguranju kmetovalcev. Upravičenost koriščenja subvencij sme biti odvisna samo od donosa kmetij in težavnih con ne pa od investicijske višine.

Če namreč država na eni strani porast cen za osnovno prehrano masivno zadržuje in jih drži v prid celotnemu prebivalstvu zelo nizko, mora kmetijstvu s posebnim dotokom denarja izenačiti vrzel, ki nastaja med dohodkom in močnim porastom cen za kmetijsko tehnologijo, gnojila in prevozne stroške.

Oblika direktnega dotoka mora biti razdeljena po različnih kriterijih:

1. po velikosti obrata
2. po za obrat potrebnih delovnih močeh
3. po donosu kmetije
4. po težavnih conah
5. po zvrsti živine.

Na vsak način mora biti ta dotok tako visok, da pride kmetovalec vključno vseh dajatev, vseh zavarovalnin in iste zdravstvene oskrbe do povprečnega delavskega dohodka.

Velikovška diskriminacija ustvarja apartheid na Koroškem

Na seminarju Slovenske prosvetne zveze, ki je bil minulo soboto in nedeljo v Podravljah in o katerem posebej poročamo na drugem mestu, so med drugim razpravljali tudi o nedavnih dogodkih v Velikovcu in v tej zvezi sprejeli naslednjo izjavo:

Udeleženci seminarja odbornikov slovenskih prosvetnih društev, ki so včlanjena v Slovensko prosvetno zvezo, z zaskrbljenostjo in ogorčenjem spremljamo dogodke v velikovški občini.

Mladi pripadniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem v mestni dvorani, katera naj bi bila javna in za vsakogar dostopna, ne smejo nastopiti s slovensko pesmijo in besedo na priredtivi, ki jo prireja Krščanska kulturna zveza in za katero je prevzel pokroviteljstvo sam vicekancler republike Avstrije. Zadržanje odgovornih je primer diskriminacije in ustvarja apartheid v deželi, ki se rada prikazuje kot tako zelo demokratična in svetovljanska.

Že mlad človek mora trpeti očitno zapostavljanje, kar se bo moralo odražati tudi pri njegovem nadaljnjem osebnem razvoju. Kako naj ob takem postopanju končno pride do medsebojnega razumevanja sosedov v deželi, nam je sploh nejasno. Obračamo pa se tudi proti deljenju koroških Slovencev na dobre in nezanesljive državljane.

Zahtevamo, da velikovški župan prekliče svojo odločitev in da v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe, ki v prvem odstavku avstrijskim državljanom slovenske manjšine na Koroškem zagotavlja iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsem drugim avstrijskim državljanom, tako kot drugim narodom tudi sodeželanom slovenskega jezika da na razpolago velikovško mestno dvorano.

Izjava KKZ k dogodkom v Velikovcu

KKZ je preložila prireditev mladinskih zborov, ki jo je nameravala za 15. november za Velikovec, v mestno hišo v Borovljah. V izjavi, ki jo je sprejela začetek tega tedna obsoja odločitev župana, občine Velikovec, ki je ponovno izbil njeno prošnjo, da bi lahko gostovali mladinski zbori v posebni reviji v velikovški mestni hiši.

„Revija, ki jo je treba videti v neposredni notranji zvezi z avstrijskim državnim praznikom ob 26. oktobru, bi bila zunanji izraz globoke pripravljenosti slovenskih kulturnih ustvarjalcev, ki se trudijo prav v smislu zgodovinskega izročila osvobojene Avstrije za boljše razumevanje in prijateljstvo med obema narodoma na Koroškem. Iz tega razloga je še toliko bolj boleče, da odgovorni v Velikovcu niso spoznali signale naprednega časa in prej ko slej vztrajajo na pozicijah, ki po objektivni sodbi ne ustrezajo demokratičnemu, širokogrudnemu mišljenju pretežnega dela avstrijskega prebivalstva. To nam tudi potrjuje zadržanje predvsem tistih politikov, ki so prevzeli častno pokroviteljstvo nad to revijo, preko tega pa izpričujejo isto mnenje nešteti publicistični zapiski, iz katerih je bilo nedvoumno razbrati, da je bila tokratna odločitev župana Paulaka, prav zaradi tega, ker bi lahko bila pozitivna rešitev tega vprašanja pomemben korak v smislu zbliževanja obeh koroških narodov, gotovo napačna.

V nič manj odločni obliki pa je treba tudi zavrniti vsakršen poskus, da bi nas koroške Slovence ločili v dva tabora, v takoimenovane „nezveste“ in s tem protiavstrijske elemente in v „zveste“ in s tem Avstriji naklonjene Slovence . . .“

Nadalje bugotavlja KKZ, da tudi pri bodočih odločitvah glede uporabe velikovške mestne hiše odklanja takšne kvalifikacije, ker ne služijo konstruktivni rešitvi. Prav tako pa se zahvaljujemo vsem, ki so poslali ob odločitvi velikovškega župana solidarnostne izjave, in ugotavlja, da je bila solidarnost presenetljivo močna.

BISTRICA V ROŽU:

Premik pri delavskih zastopnikih v korist svobodnjakov

V tovarni akumulatorjev v Bistrici v Rožu (Bären-Batterie) je zaposlenih okoli 400 delavcev in nastavljencev. Znano je, da je v tej tovarni delo precej težko in zahtevno. Prejšnji teden so bile v tem pomembnem podjetju južne Koroške volitve za obratne svete, kjer je prvič nastopila tudi svobodnjaška lista pod vodstvom Johanna Maierja. Na prvi mah so svobodnjaki dobili 127 glasov in tri mandate. Socialistična lista, ki je dosedaj imela vse mandate, je tokrat dobila le 147 glasov in štiri mandate.

Nova telefonska centrala v Selah

Ta teden je začela delovati nova telefonska centrala v Selah-Fara. Dvesto novih telefonskih priključkov imajo sedaj v Selah več, in sicer v Fari, Borovnici in Kotu. Veljajo pa številke, ki so v novih telefonskih imenikih navedene v oklepajih. Za centralo je investirala pošta 1,85 milijona šilingov za izgradnjo potrebne telefonske mreže pa nadaljnjih 4,97 milijona šil.

Največja dravska elektrarna že obratuje

Dravske elektrarne in z njimi koroško gospodarstvo so minuli teden spet beležili lep uspeh. Ta uspeh je v tem, da je začela ob Aninem mostu obratovati nova hidroelektrarna in sicer največja na Dravi, z zmogljivostjo 90 megavatov. Elektrarna je popolnoma avtomatizirana, tako da ob normalnih razmerah sploh nima posadke. Vodena je od sosednje dravske hidroelektrarne Bistrica-Bilčovs. To je bila zadnja elektrarna na območju takoimenovane „srednje Drave“. Skupno danes na Dravi obratuje 7 elektrarn – Rožek-Šentjakob, Bistrica-Bilčovs, Borovlje-Žihpolje, elektrarna ob Aninem mostu, Kajzaze, Žvabek in Labot.

S proizvodnjo 416 milijonov kilovatnih ur, oskrbuje elektrarna ob Aninem mostu 100.000 ljudi z električno energijo, to pomeni, da bi z električno energijo lahko oskrbovala Celovec. Gradbeni stroški te najmlajše elektrarne v sklopu dravskih elektrarn so znašali 2,2 milijardi šilingov. Dve tretjini vseh stroškov je šlo na račun koroških podjetij, samo 5 odstotkov pa so pokrile inozemske firme, kar je seveda ugodno vplivalo na avstrijsko gospodarstvo.

V mogočni strojnici elektrarne sta vgrajena dva stroja (turbini z generatorjema), ki obratujeta – eden za Avstrijske zvezne železnice, drugi pa za KELAG.

Umetno jezero, ki je nastalo za pregrado oz. za elektrarno, je dolgo 14 km. Kot ostale dravske elektrarne služi tudi nova elektrarna raznim namenom. V prvi vrsti seveda proizvodnji električne energije, nadalje je z možnostjo reguliranja vodne gladine odpravljena nevarnost poplav, tako da so kmetijske površine varne pred tem zlom. V zvezi z gradnjo elektrarne so bile zgrajene nove oz. popravljene obstoječe ceste, bil na novo zgrajen Anin most ter iz stare struge Drave napravljeno majhno jezerce, ki je cilj ne samo številnih kopalcev marveč celo športnih potapljačev.

Tudi glede varstva okolja se Avstrijske dravske elektrarne zelo prizadevajo, da naravo in tehniko harmonično združijo.

Prejšnji četrtek, ko so dali v pogon novo elektrarno, so ta akt slovesno proslavili. Med številnimi govorniki sta bila tudi zvezni minister dr. Josef Staribacher in koroški deželni glavar Leopold Wagner. Vsi govorniki so poudarjali veliko pomembnost pridobivanja novih energetskih virov.

Letos spet Koroška glasbena jesen

Pred leti se je porodila zamisel o takoimenovani Koroški glasbeni jeseni, torej vrsti koncertnih prireditev, ki potekajo na obeh straneh Koroške — avstrijski in jugoslovanski. Pobudo so dali kulturniki z Raven na Koroškem in še dobro se spominjamo uspelih gostovanj vrhunskih glasbenih ansamblov in solistov, zlasti zagrebških solistov. Preteklo leto se naša stran v to ni vključila, zato pa bodo letos ljubitelji glasbene umetnosti imeli enkratno priložnost prisostvovati nastopu solistom svetovnega formata.

Prva prireditev Koroške glasbene jeseni je že bila v Črni, kjer je nastopil Komorni orkester iz Marburga ob Lahni v Zvezni republiki Nemčiji. Prihodnji ponedeljek, 12. oktobra pa bosta solista Stanko Arnold s trobento in Andrej Jarc ob klavirju pripravila dva koncerta. Prvi bo v Titovem domu, drugi pa v likovnem salonu na Ravnah. V okviru nemških kulturnih dni v Jugoslaviji bo 15. oktobra v Titovem domu na Ravnah dvakrat nastopil jazz kvartet Michael Sell iz Zvezne republike Nemčije.

V okviru Koroške glasbene jeseni pa naj posebno opozorimo na zadnje prireditve, ki bodo 12. oziroma 13. novembra. Gre namreč za koncerte, odnosno glasbeni recital japonske altistke Reiko Katsumata in pianista Janka Šetinca. Slednja bosta nastopila na Ravnah na Koroškem, v Celovcu in v Črni. Prireditev v Celovcu organizira Slovenska prosvetna zveza in sicer 12. noembra 1981 ob 19.30 uri v modri dvorani doma glasbe v Celovcu. Ljubitelje zahtevne glasbene umetnosti že zdaj opozarjamo, da si pravočasno priskrbijo vstopnice, saj je modra dvorana prostorsko omejena na nekaj več kot sto sedežev. Nastop japonske solistke bo posebno zanimiv za vse, ki se ukvarjajo s solopetjem, pravtako pa za učence glasbenih šol, saj bodo s pianistom Šetincem imeli možnost sišati vrhunsko klavirsko glasbo. Nastop umetnikov pa ne bo le enkratni glasbeni dogodek za nas koroške Slovence, ampak tudi za vse ljubitelje svetovne glasbene zakladnice.

Kot že zapisano, prireditev v Celovcu organizira SPZ, ki daje podrobne informacije tudi za prireditve onstran meje — na Ravnah na Koroškem in v Črni.

Žužalce pri Bekštanju

Ane Trunk, po domače Oničeve mame v Žužalčah pri Bekštanju, ni več med nami. Minuli teden smo jo na pokopališču naše farne cerkve na Brnci položili k zadnjemu počitku. To je bila skromna, a skrbna mati. Vse težave, ki jih je v teku svojih 72 let, kolikor jih je doživela, je prenašala z močno življenjsko voljo.

Ana Trunk izvira iz zavedne Bušijeve družine v Vodiči vasi. Ko se je poročila z Maksom Trunkom, je tudi v svoji družini ostala zvesta svojemu narodnemu poreklu. Z možem sta tudi otroke vzgajala v materinem jeziku. Pokojnica je na kmetiji bila možu v močno oporo tako, da se je le-ta poleg kmetovanja lahko še udejstvoval na kulturnem področju v domačem prosvetnem društvu.

Prav zaradi njene zvestobe do materine besede, je z možem in družino leta 1942 morala zapustiti svoj dom in preživeti težka leta v izseljeništvu; bila je v taboriščih Schwarzenberg, Frauenaurach in v Eichstättu. Po dolgem trpljenju in poniževanju se je po zlomu fašizma z družino vrnila na domačo grudo. Z možem in družino je spet morala prijeti za delo in obnoviti opustošeno kmetijo. To so bila težka leta, vendar se je trud poplačal, kajti Oničeva kmetija je kmalu spet bila vzorno urejena. Ko sta z možem posestvo prepustila sinu Lojzu, je še vedno pomagala, kjer je bilo potrebno. Toda trdo kmečko delo, posebno pa trpljenje v taborišču in nazadnje bolezen je Oničevi mami skrajšala življenjsko pot.

Oničevo mater bomo vsi, ki smo jo poznali, ohranili v lepem spominu. Zaostali družini pa izrekamo naše globoko sočutje. Kot smo zvedeli pa se bo Zveza slovenskih izseljencev svoji sotrpinki poklonila tako, da bo namesto venca Slovenskemu šolskemu društvu v Celovcu odstopila primeren denarni znesek.

Melviče pri Šmohorju

26. septembra smo se zbrali pred melviškim župniščem in čakali na prihod našega škofa. Točno ob deveti uri je škof stopil iz župnišča. Sprva so ga pozdravili cerkveni pevci s pesmijo „Nadpastir naš bod' pozdravljen". Nato so sledile deklamacije birmancev, nagovor našega župnika Safrana ter direktorja ljudske šole na Brdu, Zimmermanna, nadalje člana cerkvenega sveta, Novaka in seveda tudi šmohorskega župana in deželnega poslanca Rauscherja. Žal pa noben birmanec škofa ni pozdravil v slovenskem jeziku, čeprav so modri dovolj, da znajo oba deželna jezika. To se nam je res čudno zdelo. Po nagovorih je škofu v pozdrav zadonenla še ena pesem, potem pa so se navzoči zvrstili in ob molitvi šli v cerkev. Tam je božja daritev le bila v obeh deželnih jezikih. Posebno svečan okvir je daritvi dala ubrana pesem naših pevcev.

V molitvi smo se spomnili tudi naših rajnih in človek se nehote predstavljaš, koliko jih gre od birme do birme od nas. Večina je takih, ki so še močno upoštevali naše domače običaje in naš domači materin jezik. — Večna hvala jim!

Franc Wutti, Dole/Brdo

Nova številka „Die Brücke"

Pravkar je izšla nova številka koroške literarne revije „Die Brücke", ki jo izdaja Koroška deželna vlada.

Literarni del revije je zapolnjen s prispevki slovenskih koroških besednih ustvarjalcev. Med le-temi so zastopana skoraj vsa znana literarna imena kot so Milka Hartman, Janko Messner, Valentin Polanšek, Florjan Lipuš, Andrej Kokot, Gustav Januš, Marica Kulnik, Janko Ferk in Rudi Vouk; med likovniki pa sta zastopana Karl Vouk in Jože Boschitz.

Uvodne misli je reviji, ki je posvečena 200-letnici koroškega tolerančnega patenta, napisal dr. Bruno Kreisky.

Obširneje bomo o novi številki „Die Brücke" poročali v prihodnji številki našega lista.

Mednarodni grafični bienale zaključen

Letošnji mednarodni grafični bienale v Ljubljani je zaključen. Vrata te edinstvene likovne razstave v svetu so v Moderni galeriji, kjer je potekala vse poletje, zaprli preteklo nedeljo.

Prireditelji mednarodnega grafičnega bienala so nad uspehom te razstave nadvse zadovoljni. Tako po udeležbi najvidnejših predstavnikov grafične umetnosti s celega sveta kot po številu obiskovalcev. Slednji so celo presegli vse dosedanje tovrstne prireditve v Ljubljani, saj so letos našteli daleč preko 40.000 obiskovalcev. Posebno razveseljivo pa je, da je mnogo obiskovalcev prišlo iz tujine. Med njimi je bilo največ Avstrijcev, Italijanov, Čehov in Rusov. Ob tem je treba omeniti, da se je pri organizaciji letošnjega mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani posebno obnesla vključitev Turistične zveze Slovenije in turističnih agencij doma in v tujini. K velikemu zanimanju za to mednarodno umetniško prireditev v Ljubljani pa je brez dvoma doprinesla tudi odmevnost v tujem tisku in televizijskih studijih, ki so mednarodnemu grafičnemu bienalu v Ljubljani posvečali mnogo člankov oziroma televizijskih oddaj, med njimi tudi avstrijska televizija.

Umetno drsališče že obratuje

Hala 6 celovškega sejmišča, v kateri se je pred kratkim še odvijal lesni sejem, je v rekordnem času bila preurejena v umetno drsališče. Ob tej priložnosti so v dvorani še izboljšali akustiko, ko so v ostrešje vgradili dve stekleni kupoli, ki razen tega dajeta dvorani še več uporabnih možnosti. Zdaj je umetno drsališče v hali 6 od prejšnje sobote naprej odprto tudi za javnost, zlasti za mladino, navdušeno za drsalni šport.

Vstopnina za letošnjo drsalno sezono znaša za odrasle šil. 28.—, za mladino 10.— in za obiskovalce 8 šilingov. Umetno drsališče pa bo odprto (pod posebnimi pogoji in dogovori) tudi za kegljanje na ledu in umetno drsanje ter za organiziranje drsalnih tečajev za šolsko mladino.

Celovško umetno drsališče bo za javnost dostopno do 7. marca 1982, medtem ko bo v isti dvorani od 20. do 25. marca 1982 potekalo svetovno prvenstvo hokeja na ledu skupine B. Paralelno s tem prvenstvom pa bo na celovškem sejmišču potekala tudi sejemska prireditev GAST 82.

Dvojni jubilej
pri Picejevih v Žamanjah

Kakor smo v našem listu že poročali, je Franc Picej v Zgornjih Žamanjah pred tedni obhajal svojo 60-letnico. Slavje svojega jubileja je tedaj zaradi preobremenjenosti preložil na čas po glavni turistični sezoni in tako se je minulo soboto zvečer zbrala na njegovem domu skupina gratulantov. Medtem pa je življenjski jubilej — namreč 50-letnico — slavila tudi njegova žena Terezija, tako da je večer veljal obema slavljencema.

Pevci domačega Slovenskega prosvetnega društva „Vinko Poljanec" iz Škocijana, ki so se jim pridružili še pevski tovariši iz sosednjega SPD „Danica" v Šentvidu, so po stari slovenski navadi zapeli slavljencema najprej pred hišo, potem pa s pesmijo spremljali tudi ves večer, ki je potekal v prijetnem domačem razpoloženju. Čestitke so izrekli predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, konzul Alfonz Naberžnik za generalni konzulat SFRJ v Celovcu, Milena Gröblacher za SPD „Vinko Poljanec", Franci Polcer za SPD „Danica" in Janez Wutte-Luc kot osebni prijatelj in sodelavec. Nakazali so široko in požrtvovalno dejavnost Francija Piceja na narodnopolitičnem, komunalnem in kulturnoprosvetnem področju; poudarili pa so tudi prispevek njegove žene Terezije, ki mora v moževi pogosti odsotnosti nositi dvojno breme domačega dela.

Slavljencema tudi tem potom še enkrat iskreno čestitamo in jima kličemo: Na mnoga leta!

FRAN LEVSTIK: 3

Martin Krpan

Če se to prav do dobrega vse premisli, menda bo najbolje, da vam ostane cesarična, meni pa vdovstvo, čeravno pravzaprav dosti ne maram zanje; ali kar bog da, tega se človek ne sme braniti."

Cesarica pa še zdaj ni bila pozabila košate lipe nad kamnito mizo na vrhu; zato je tudi ni bilo zraven, poslušala pa je za vrati, kakor imajo ženske navado, ki bi rade vse izvedele. Ko sliši, da cesar ponuja Krpanu svojo hčer v zakon, pride tudi ona in pravi:

„Ne boš je imel, ne! Lipo si mi izpridil; hčere ti pa ne dam! Ljubeznivi moj mož, menda da ti je kri v glavi zavrela — ne morem ti dobrega reči — da govoriš take besede, ki sam dobro veš, da so prazne ena in druga. Pa tudi vas naj bo sram, vas, gospodje! Grdo je tako, da se mora kmet za vas bojevati! Še dandanes bi lipa lahko stala, pa tudi velikan več ne imel glave, ko bi vi kaj veljali. Pa saj vem: kar so se obabili možje, je vsaka baba neumna, katera se omoži! Res je, Krpan, otel si cesarstvo in tudi Dunaj si otel; zato boš pa dobil vina sod, ki drži petdeset malih veder, potem sto in pet pogač, dvajset janjcev; in pa oseminštirideset krač ti bomo dali. Dobro me poslušaj! To moraš pa vse domov na Kranjsko spraviti, ako hočeš. Prodati pa ne smeš cepera, ne tukaj ne na potu. Kadar boš na Vrhu pri Sveti Trojici, potlej pa stori, kakor se ti zdi. In ker zdaj nimamo tukaj nobenega Brdavsa več, menda ne bo napak, če osedlaš imenitno svojo kozico, ki praviš, da je kobilica, pa greš lepo počasi proti Vrhu. Pozdravi mi tamkaj vse Vrhovščake, posebno pa mater županjo!"

Cesarica je to izgovorila pa je šla precej spet v svoje hrame. Vseh gospodov je bilo jako sram. Kaj bi jih pa tudi ne bilo? Prebito jih je obrenkala, prav kakor takim gre! Krpan se je pa držal, da je bil skoraj hudemu vremenu podoben. Kakor bi se za Mokrcem bliskalo, tako je streljal z očmi izpod srditega čela; obrvi so mu pa sršele ko dve metli. Da te treni, kako je bilo vsem okoli njega čudno pri srcu! Še cesar je plaho od strani gledal, cesar! Pa vendar, ker sta bila vedno velika prijatelja, zato počasi predrzne in reče mu:

„Krpane, le ti molči; midva bova že naredila, da bo prav!"

Krpan ga pa nič ne posluša, temveč zadene si na desno ramo kij, na levo pa mesarico, stopi k durim in reče:

„Veste kaj? Bog vas varuj! Pa nikar kaj ne zamerite!"

Na te besede prime za kljuko, pa kakor da bi hotel iti.

Cesar poteče za njim: „Čakaj no! Daj si dopovedati! Bog nas varuj, saj menda nisi voda!"

Krpan odgovori: „Koga? Menite, da nisem še zadosti slišal, ka-li? Meni bi gotovo segla brada že noter do pasa ali pa še dalj, ko bi se ne očedil vsak teden dvakrat, pa bo kdo pometal z menoj? Kdo je pome poslal kočijo in štiri konje, vi ali jaz? Dunaja ni bilo meni treba, mene pa Dunaju! Zdaj se pa takisto dela z menoj? In pa še zavoljo mesa in vina moram očitke požirati. Že nekatere matere sem jel kruh, črnega in belega; nekaterega očeta vino sem pil: ali nikjer, tudi pri vas nisem in ne bom dobil take postrežbe, kakršna je v Razdrtem pri Klinčarju. Ni gršega na tem svetu kakor to, če se kaj da, potlej pa očita! Kdor noče dati, pa naj ima sam! Pa tudi, kdo bi mislil, da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca? Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj? Tak les raste za vsakim grmom, Krpana pa ni za vsakim voglom, še na vsakem cesarskem dvoru ne, hvala bogu! Darove pa spet take dajete, da človek ne more do njih; to je ravno, kakor bi mački miš na rep privezal, da se potlej vrti sama okrog sebe, doseči je pa vendar ne more. Petdeset malih veder vina, pet in sto pogač, dvajset janjcev in pa oseminštirideset krač: tako blago res ni siromak, ali kaj pomaga? Prodati ne smem; z Dunaja na Vrh pa tudi ne kaže prenašati! Pa jaz bom drugo naredil, kakor se nikomur ne zdi! Deske si bom znesel na dvorišče in, ako jih bo premalo, potlej bo pa drevje zapelo. Vse bom posekal, kar mi bo prišlo pod sekiro, bodisi lipa ali lipec, hudolesovina ali dobroletovina, nad kamnito ali nad leseno mizo; pa bom postavil sredi dvorišča kolibo in tako dolgo bom ležal, dokler bo sod moker pa dokler bom imel kaj prigrizniti. Ampak to vam pravim: samo še enkrat naj pride Brdavs na Dunaj, potlej pa zopet pošljite pome kočijo in služabnika ali pa še celo svojo hčer, ki ne maram zanjo malo in dosti ne; pa bomo videli, kaj boste pripeljali z Vrha od Svete Trojice! Ako bo Krpan, mesa in kosti gotovo ne bo imel, ampak iz ovsene slame si ga boste morali natlačiti, pa se ga ne bodo še vrabci dolgo bali, nikar že velikani! Mislil sem iti brez besedice govorjenja. Ker ste me pa sami ustavili, ne bodite hudi, če sem vam katero grenko povedal; saj menda veste, kako je dejal rajnik Jernejko na Golem: ‚Ali ga bom s pogačo pital, kadar se s kom kregam! Kar ga bolj ujezi, to mu zabelim.' Zdaj pa le zdravi ostanite!"

Cesar pravi na to: „Martin, potrpi no! Vsaj ne bodi tako neučakaven. Ti ne pojdeš od naše hiše, verjemi, da ne! Saj sem jaz gospodar, veš!"

Krpan odgovori: „Vsak človek je tak, kakršnega je bog dal; vsak ima nekaj nad sabo: kdor ni grbast, morda je pa trobast! Moje obnašanje ni za vas, že vidim, da ne. Tega se tedaj ne menimo, da bi jaz tukaj ostal. Saj tudi kobilica, ki se ji pravi kozica, ni vajena zmerom ob suhi

Kako pomagamo šolarju

Čeprav se je šolsko leto komaj začelo, se vendarle pri nekaterih učencih že nabirajo slabe ocene in pojavlja odpor do učenja. Včasih je vzrok v tem, da otrok nima mirnega kotička za učenje, da je preobremenjen z izvenšolskim delom, manjkrat z domačimi opravili. Če vaš otrok nima teh težav, pa vendar trdi, da si ne more zapomniti, četudi se uči, potem si preberite naslednjih nekaj navodil za uspešno učenje.

Ugotoviti morate, kdaj se vaš otrok najlaže uči. Malo je otrok, ki se z lahkoto učijo takoj po pouku. Večina potrebuje po šoli najprej uro ali dve počitka, igranja ali poslušanja plošč ali klepeta s prijatelji.

Veliko, celo do tri četrtine snovi, lahko učenec osvoji že v šoli, če seveda zbrano posluša in sodeluje. Pa vendar, v vsakem primeru je pametno, da doma snov še enkrat polglasno prebere. Glavne točke naj si izpiše po spominu in nazadnje naj poskuša prebrano snov razložiti komu drugemu, lahko vam. Ker bo vedel, da bo prebrano snov moral na koncu zagovarjati, se bo pri branju bolj potrudil.

Zavedajte se, da se tudi spomin utrdi, zato je treba med učenjem napraviti kratke (10-minutne) premore. To ni zguba časa, ker strnjeno večurno učenje tako ne bi prineslo uspehov. Po določenem času nastopi nekakšna miselna blokada, ki otroku preprečuje, da bi lahko tisti trenutek širil svoje znanje. Najbolje da so odmori med posameznimi predmeti, ki jih učenec utrjuje.

Nekatere izraze, letnice, matematična pravila se je treba naučiti na pamet. Dobro bo, da skupaj z otrokom in po možnosti po pogovoru z učiteljem kritično razmislimo, kaj je tisto, kar mora otrok znati natančno, kaj pa le okvirno. V naših osnovnih šolah se čedalje bolj uveljavlja materialistično podajanje snovi, ki daje učenju na pamet le manjši pomen. Pri učenju na pamet si mora otrok pomagati z asociacijami. Vprašajmo otroka, ki si ne more zapomniti težke besede, na kaj ga spominja beseda, in nato povežimo to s pomenom te besede. Za manjše otroke si lahko izmislimo kratko zgodbico, v kateri bo nastopala nova beseda.

Letnice naj si otroci zapomnijo v povezavi z drugimi že znanimi. Matematična in druga pravila pa morajo vedno najprej dobro razumeti, šele potem ima smisel učiti se jih na pamet.

Učenje tujega jezika je sprva pravo veselje za večino šolarjev. Sčasoma pa, ko bi bilo treba obvladati besedni zaklad za pol leta nazaj, pa se izkaže, da je ta predmet za nekatere prava muka. Besed na večini šol posebej ne sprašujejo in v tem je precejšnja potuha za manj redne učence. Najbolje bi bilo torej, da sami sproti preverjamo znanje besed. Priporočen je način z učnimi kartami. Vzemimo štiri kartončke v velikosti razglednice. Po vsaki predelani lekciji v šoli vpišemo nove besede na prvo karto. Na eno stran v tujem jeziku, na drugo stran prevod. Otrok naj si poskuša zapomniti pomen. Vprašujemo ga lahko v domačem ali tujem jeziku. Besede, ki jih obvlada, naj otrok vpiše v drugo kartico, druge pa še ponavlja. Na isti način gre potem s tretjo in četrto kartico. Pri zadnji bo otrok nov besedni zaklad dobro obvladal in ga ne bo zlepa pozabil. Naslednjič, za novo lekcijo naredimo nove kartice.

Pri vsem tem pa moramo res paziti, da vztrajamo pri sprotnem učenju, da nam niti nenaden obisk prijateljev niti trenutna nerazpoloženost ne spremenijo načrtovanega domačega učenja, ki se bo kasneje bogato obrestovalo.

Nikoli nismo izučeni kuharji

VAMPI V GORČIČNI OMAKI

Običajno pripravljamo vampe na tržaški način. Okusni pa so tudi, če jih skuhamo v gorčični omaki in popečemo s sirom.

Za 4 osebe potrebujemo: 800 g očiščenih, že kuhanih vampov, 100 g čebule, 1 lovorjev list, 1 nageljnovo žbico, 200 g pora, 2,5 dcl juhe iz kocke, 30 g sesekljane čebule, 1 žlico masla, 2 žlici pikantne gorčice, pol skodelice smetane, pol skodelice nastrganega ementalca, pol žlice masla in pol žlice moke, maslo za pekač.

Kuhane vampe narežemo na 4 cm velike pravokotnike. Čebulo pretaknemo z nageljnovo žbico in lovorjevim listom. Zavremo juho, v kateri kuhamo vampe, čebulo in zelene, vrhnje dele pora 1 uro (v loncu na zvišan pritisk le 20 minut). Preostali por narežemo na 3 cm dolge kose, te pa po dolgem še na čisto tanke pramene. Moko in maslo pregnetemo z vilicami.

Na maslu prepražimo sesekljano čebulo, dodamo narezani por in ga hitro zdušimo. Zalijemo s skodelico juhe, v kateri smo kuhali vampe. Kuhamo, da tekočina do polovice povre. Vmešamo gorčico in smetano. Prevremo, nato pa zgostimo omako z maslom in moko. Vampe odcedimo, damo jih v namaščen pekač in prelijemo z gorčično omako. Potresemo jih z nastrganim sirom in popečemo v pečici pri 200 stopinjah. Ponudimo jih s krompirjem v oblicah.

KROMPIRJEV NARASTEK S SIROM

Za slovesnejšo priložnost ponudimo k mesu krompir, ki ga s francoskim nazivom imenujemo „gratin dauphinois". Po domače je to krompirjev narastek s sirom – če ga pripravimo zvečer in ponudimo solato, zadostuje tudi za samostojno jed.

Za 4 osebe potrebujemo: 1 kg krompirja, 4 žlice masla, sol, poper, kumino ali nastrgan muškatni orešek, 200 g nastrganega sira, 1/8 litra sladke smetane, 1/8 litra mleka, 1 jajce.

Krompir olupimo in narežemo na zelo tanke rezine. Lahko ga narežemo tudi na strgalu. Rezine operemo pod tekočo vodo, osušimo jih s papirnatim prtičem ali s kuhinjsko krpo (tako odstranimo krompirjev škrob z rezin). Plitek pekač namastimo z maslom. Dno obložimo s polovico krompirjevih rezin. Solimo, popramo in začinimo ali s kumino ali z muškatnim oreškom. Potresemo s polovico nastrganega sira. Na vrh naložimo drugo polovico krompirjevih rezin, spet začinimo in potresemo s sirom. Razžvrkljamo smetano, mleko in jajce. Prelijemo čez krompir. Potresemo s kosmi masla. Pečemo pri 200 stopinjah 35 minut.

JETRCA V KISLI OMAKI

Namesto običajnih, praženih jetrc, pripravimo drobovino v kisli omaki. Jetrca prelijemo z omako, ki smo jo skuhali posebej, začinili pa s kisom in vinom. Zraven ponudimo testenine in zeleno solato.

Za 4 osebe potrebujemo: 100 g čebule, 200 g paradižnikov (svežih ali vloženih, iz pločevinke), 1 žlico masla ali margarine, 1 zvrhano žlico moke, 1/8 litra vode, 1 kozarec rdečega vina, 1 lovorjev list, 1 nageljnovo žbico, 1/2 žličke majarona, 1 žličko vinskega kisa, poper, sol, 600 g mladih govejih ali telečjih jeter, 2 žlici masla ali margarine.

Čebulo olupimo in drobno sesekljamo. Paradižnike olupimo in narežemo na koščke. V ponvi segrejemo maščobo, na kateri prepražimo čebulo, da zlato zarumeni. Dodamo paradižnike, premešamo in na hitro prepražimo. Potem potresemo čebulo in paradižnike z moko. Mešamo, da moka zarumeni. Zalijemo z mrzlo vodo in vinom, dodamo začimbe in kuhamo na majhnem plamenu, da se zelenjava zmehča.

Medtem narežemo jetrca na kocke. Na vročem maslu ali margarini popečemo jetrca, da lepo porjavijo (najlepše jih bomo spekli v dveh obrokih). Popramo jih in solimo, stresemo v skledo in prelijemo z omako, ki smo jo pikantno začinili in precedili skozi cedilo. Takoj ponudimo.

POPEČENI PURANJI ZREZKI

Za posebno priložnost ali za nedeljsko kosilo spečemo zrezke iz belega puranovega mesa. Obložimo jih z gnjatjo in sirom, prelijemo z omako in popečemo v pečici.

Za 2 osebi potrebujemo: 2 zrezka iz puranovega prsnega kosa (po 150 g), sol, poper, 30 g masla, pol žlice posušenega žajblja, 2 tanki rezini gnjati in 2 tanki rezini ementalca. 4 cl portskega vina ali marsale ali prošeka.

Puranje zrezke potolčemo, osolimo in na hitro popečemo z obeh strani na maslu. Pečena zrezka damo v nepregorno posodo, potresemo z žajbljem, pokrijemo z gnjatjo in nato s sirom. Sok od pečenja zalijemo z vinom, prevremo in prelijemo čez puranove zrezke v nepregorni posodi. Pečemo 20 minut v pečici pri 225 stopinjah.

SVINJSKI PARKLJI NA ŽARU

Za 4 osebe potrebujemo: 4 svinjske parklje, sol, poper, vejico rožmarina, čebulo, zeleno, olje.

Svinjske parklje temeljito očistimo, ščetine požgemo, kožo pa ostrgamo. Pol ure kuhamo parklje v vreli, osoljeni vodi, v katero smo dali tudi čebulo in zeleno. Kuhane parklje prerežemo na polovico, namažemo jih z oljem, natremo z rožmarinom in popečemo na žaru ali v pečici pod grilom. Ponudimo jih s pečenim krompirjem.

Vreme in bolezen

Ko se ozračje ohladi, ko se temperatura zraka občutno zniža, to vpliva tudi na človeka, saj se mu začno zaradi mraza krčiti žile na površini telesa, da se tako zmanjša izguba toplote. Ponavadi pravimo, da od mraza drhtimo, ali da nam šklepetajo zobje – to v resnici ni nič drugega kot proizvajanje toplote z mišičnim delom organizma. Ko se mišice krčijo, proizvajajo dodatno toploto.

Poglavitno je, da se v hladnih dneh dobro oblečete in obujete, drugače se vam utegne zgoditi, da boste trpeli zaradi napetih in skrčenih mišic, zaradi trganja v mišicah in vezeh, zaradi raznih nevšečnosti v spodnjem delu trebuha pa tudi zaradi prehladov ali revmatizma.

Pri tem ne mislimo, da je treba obleči samo toplejše perilo in volnena oblačila, potrebna je tudi dobra obutev, saj je za prehlad dostikrat dovolj že to, da imate mrzle in vlažne noge. Noge so pač daleč od crca, od srčne črpalke torej, zato so tudi slabše prekrvljene kot drugi telesni deli. Zato se v mrazu nikar ne obuvajte v lahko, ali tesno obutev, da ne bo prekrvljenost še slabša. Tudi ozke, preveč oprijete hlače lahko ovirajo prekrvitev, pri moških pa preozke nogavice, ki jih močno stiska elastika. Tudi ozki, visoki, tesno oprijeti škornji niso za mrzle dni, ker ovirajo krvni obtok v nogah.

Enako velja tudi za roke. Ne nosite preveč oprijetih rokavic, saj vas sploh ne bodo ogrele, ampak boste z njimi dosegli nasprotni učinek, še bolj vas bo zeblo v roke, ker bo prekrvljenost slaba.

Zelo pomembno za zdravje in dobro počutje je tudi to, da si v hladnem in vlažnem vremenu zavarujete glavo. Če pride prepogosto do ohlajevanja čela, senc, zatilja in drugih delov glave, si lahko sčasoma nakopljete precej trdovratne bolezni, od katerih je najpogostnejše gnojno vnetje sinusov. Posledica kroničnega vnetja sinusov pa je lahko trdovraten revmatizem, ali tudi oslabitev sluha. Zato v tem letnem času ne bodite preveč korajžni in ne hodite razoglavi. Če čutite, da vas mrazi po vratu in glavi, nosite kapo, ruto ali kučmo. Prve bolezenske nevšečnosti morda res lahko preprečite z zelo toplo kopeljo, ki bo poživila krvni obtok, ali z obsevanjem, vendar pa je pokrita glava najboljša preventiva.

---

krmi. Doma se je pasla po gozdu, na potu pa ob cestah!"

Na to pristopi minister Gregor, ki je imel ključe od cesarske kase, ker taki imajo za vsako reč posebej služabnika. Minister se oglasi: „Cesarost, veste kaj? Vaš norec Stehan je umrl: včeraj smo imeli osmi dan za njim, bog mu daj nebeško luč! Stehan in Krpan, to si je nekam jako podobno. Kaj menite? Morda bi le-ta prevzel njegovo službo? Nič se ne ve. Zvitorepec je, debel je, smešen tudi, jezičen ravno tako; vse krščanstvo ga nima takega!"

Krpan odgovori: „Magister Gregor, veste kaj? Enkrat sem bil vaš bebec, dvakrat pa ne bom. Smejalo bi se malo in veliko meni in moji zarobljeni pameti, ko bi to naredil. – Zdaj pa dobro, da mi je prišlo na misel! Kmalu bi bil pozabil, kar imam že dolgo na jeziku. Cesarost, nekdaj ste me bili srečali s kobilico v snegu, kajne?"

Cesar: „Bilo je tako, bilo!"

Krpan: „Kaj pa sem nesel na tovoru?"

Cesar: „Bruse pa kresilno gobo."

Krpan: „To je bilo tačas, ko ste se vi peljali v Jeruzalem."

Česar: „Bosa je ta! V Trst sem šel; za Jeruzalem toliko vem, kolikor za svojo zadnjo uro."

Krpan: „Jaz pa za bruse in kresilno gobo ravno toliko. Takrat, veste, vam nisem resnice povedal, kar mi je še zdaj žal. Angleško sol sem prenašal. Saj se nisem bal pravzaprav ne vas ne vašega kočijaža. Pa taka je le: kadar se človek zasukne s pravega pota, naj bo še tako močan, pa se vendar boji, če veja ob vejo udari."

Na to pravi minister Gregor: „Ne veš, da je prepovedano? To je nevaren človek; državi dela škodo. Primite ga, zaprimo ga!"

Krpan odgovori: „Kdo me bo? Morda vi, dolgopetec, ki ste suhi kakor raženj, ki je vas ini vašega magistrovanja z vami komaj za polno pest? Z eno samo roko vas porinem čez svetega Štefana streho, ki stoji sredi mesta! Nikar praznih besed ne razdirajte!"

Cesar pravi: „Le ti meni povedi, če bi morda še kaj rad. Midva ne bova v sovraštvu ostala ne, če bog da, da ne. Minister Gregor, ti ga pa le pusti! Že jaz vem, kako je!"

Krpan odgovori: „Poslušajte me tedaj! Moje otepanje z Brdavsom vem, da je imena vredno. Kaj se zna? Morda bodo postavači še celo skladali pripovedovalke in pesmi, da se bo govorilo, ko ne bo ne vas ne mene, kosti ne prsti, če ne bo magister Gregor dal drugače v bukve zapisati. Pa naj stori, kakor če; meni se ne bo s tem ne prikupil ne odkupil. Ampak vendar je vsak delavec vreden svojega plačila, to sem v cerkvi slišal. Če je vaša draga volja, dajte mi tedaj pismo, ki bo veljavno pred vsako duhovsko in deželsko gosposko; pa tudi svoj pečat morate udariti, da bom brez skrbi nosil angleško sol po svetu. Če mi to daste, naj bom ves malopridnež, kolikor me je pod klobukom, ako vam bom kdaj kaj opotikal, dokler bom tovoril!"

Cesar je bil precej pri volji; minister Gregor pa nikakor ni pritegnil. Ali cesar ga ni poslušal, ampak šele dejal je: „Gregor, vzemi pero pa zapiši, kakor je Martin rekel!"

Minister Gregor se je kislo držal, branil se pa le ni, kar so mu veleli; zakaj cesarja se vendar vsak boji. Kadar je bilo pismo narejeno in zapečateno, pravi cesar Krpanu: „Martin, ali prodaš meni pogače in vino pa kar je še drugih reči? Najlaže bo tako, lej! S cesarico bom že jaz govoril, da bo prav. Mošnjo cekinov ti dam, ti boš pa blago pustil. Kdo bo to prenašal z Dunaja do Svete Trojice?"

Krpan odgovori: „Poldrugo mošnjo pa še kakšno krono povrhu, vem, da je lepo vredno, ko bi prodajal brat bratu. Pa naj bo, no, pri vas ne bom na tisto gledal. Samo da jaz ne bom imel pri cesarici zavoljo tega nikakršnih ohodkov; ne lazim rad okoli gosposke! Pa saj imam priče, da ste vi prevzeli vse sitnosti, ki bodo prišle prvič ali drugič iz tega, dobro me poslušajte!"

Cesar mu de: „Nič se ne boj; to bom že poravnal sam brez tebe. Na mošnjo; tu je pa še pismo. Saj nocoj tako še ne pojdeš iz grada, če le mislim iti; priklonil se je že dan ter noč se bliža."

Ali Krpan odgovori: „Lepa hvala vam bodi najpopred za pisemce, da ga bom v zobe vrgel vsakemu, kdor me bo ustavljal na cesti; pa tudi zavoljo mošnjička se ne bom krčil. Kaj se ve, kaj zadene človeka v neznanju? Morda mi utegne še na hvalo priti. Vselej pravijo: bolje drži, kakor lovi ga! Pri vas pa ne bom ostajal čez noč, ako se vam ne zamerim s tem. Že hudo me ima, da bi spet enkrat bil na Vrhu pri Sveti Trojici. Samo še nekaj bi vas rad prosil, ko bi mi dali človeka, da bi me spremil do ceste. Mesto je veliko, hiš je, kolikor jih nisem še videl, kar sol prenašam, akoravno sem že v Reki bil, tudi v Kopru, na Vrhniki in v Ljubljani; ali toliko ulic ni nikjer. S kočijažem sva se hitro vozila in toliko vem, kod sem prišel, kakor bi bil imel oči zavezane; pa sem vendar gledal na levo in tudi na desno; ali to ni dano vsakemu človeku, da bi vselej vedel, kje je."

Cesar mu je obljubil svojega služabnika, potlej mu je roko podal, pa tudi Gregorju velel, naj mu jo poda. Minister se ni branil, a vendar je bil zavoljo pisma ves zelen od jeze.

Krpan zadene kij in mesarico, in to so bile njegove zadnje besede pred cesarjem: „Ko bi se spet oglasil kak Brdavs ali kdo drug, saj veste, kje se pravi na Vrhu pri Sveti Trojici. Pozdravil bom pa že Vrhovščake in mater županjo. Zdravi ostanite!"

„Srečno hodi!" pravi cesar, minister Gregor pa nič.

(Konec)

„Kosovo in Koroška“

V eni od zadnjih številk našega lista je profesor Milan Kupper objavil svoje misli, primerjave in ugotovitve, ki jih je nabral ob letošnji ekskurziji maturantov slovenske gimnazije po Jugoslaviji. Njegova izvajanja so izzvala živčen odgovor glasila koroške SPÖ „Kärntner Tageszeitung“, kjer je bil v rubriki „Panorama“ pod naslovom „Kosovo und Kärnten“ objavljen nekvalificiran napad na pisca. Na te neosnovane in žaljive izpade je Milan Kupper odgovoril s „pismom bralcev“, ki pa ga KTZ doslej ni objavila. Na njegovo prošnjo zato vsebino tega „pisma bralcev“ objavljamo v našem listu, in sicer v nemškem izvirniku, da ne bi morda kakšen slab ali celo namerno nepopoln prevod bil povod za nove izpade.

Uredništvo

Ein sehr „sinniges“ Pamphlet aus der Feder eines Ihrer Mitarbeiter, nach Stil und Methode eines „Rufes der Heimat“ würdig, zwingt mich zu diesem Leserbrief. Als jahrzehntelangem Leser und Bezieher der Kärntner Tageszeitung und ihrer Vorgängerinnen werden Sie mir eine Stellungnahme zu dem in Ihrer Dienstagausgabe vom 29. 9. 1981 unter der Rubrik „Panorama“ erschienenen Artikel „Kosovo und Kärnten“ zugestehen, da ich derart unqualifizierte Schläge unter die Gürtellinie nicht unbeantwortet hinnehmen kann.

Von deutsch-nationaler Seite sind wir Slowenen einiges in dieser Richtung gewohnt, wenn wir in Punkto Staatsvertrag und Volksgruppengesetz Gedanken äußern, die mit der offiziellen Auffassung nicht konform gehen. Schockierend aber ist es, wenn auch einzelne federführende Sozialisten auf dieses Niveau abgleiten. Die Veröffentlichung dieses Leserbriefes betrachte ich als Prüfstein, ob Gedankenfreiheit und Demokratieverständnis für Sie nicht nur Leerformeln sind.

Der anonyme Verfasser des oben zitierten Artikels dokumentiert darin, daß er meinen Beitrag im „Slovenski vestnik“ entweder nur oberflächlich las oder, als der slowenischen Sprache Unkundiger, sich eines sehr mäßigen Dolmetschs bediente. Es wäre ihm sonst kaum entgangen, daß ich bezüglich Kosovo und Kärnten nicht meine eigene, sondern die Darstellung von Dr. Klemenčič, Universitätsprofessor und ehemaliger Direktor des Geographischen Instituts Ljubljana, eines anerkannten jugoslawischen Experten in Minderheitenfragen, wiedergab. Diesem indirekt Uninformiertsein vorzuwerfen ist absurd. Sollte dies jedoch Methode haben, so eine sehr erbärmliche.

Uninformiertheit „in so heiklen Fragen“, wie sie mir der Artikelschreiber präpotenterweise zu unterschieben versucht, legt er bestenfalls selbst an den Tag. Er verschweigt geflissentlich auch den von Dr. Klemenčič klar herausgearbeiteten Unterschied zwischen den angeklagten Miderheitenangehörigen hier und dort: die **slowenischen „Schmierer“** setzten ihre Aktionen zum Zwecke der **Verwirklichung der österreichischen Verfassung,** während die hart bestraften **Albaner** sich mit Aufrührertum und Waffengewalt **gegen die jugoslawische Verfassung** vergingen. Nebenbei, von einem im „Panorama“ zitierten: „Kupper meint“ Schmierer in Österreich „würden nicht viel anders bestraft“ als Aufrührer in Jugoslawien ist in dem von mir verfaßten Artikel nie die Rede. Bei diesen Tatbeständen bleibt die Frage offen, wer nun mit seinem Beitrag die Leser zu manipulieren versuchte?

Objektiverweise muß ich der KTZ sachlich-zurückhaltende Berichterstattung in der Kosovo-Frage zugestehen. Warum fühlte sich die KTZ betroffen? Die entsprechende Formulierung im „Vestnik“ lautet in der Übersetzung: „Anlaß für Kärntner Zeitungen . . .“ Eine klarere Differenzierung durch das Wörtchen für „gewisse“ Kärntner Zeitungen . . . wäre vorteilhafter gewesen. Es war ein ungewolltes Versehen.

Den Bericht des Europarates zur Minderheitenpolitik in Österreich bei den gegebenen Sachverhalten als Positivum zu werten, hieße Fritz mit Fritz zu bestätigen. Als ob wir nicht wüßten, wer dort Sitz und Stimme hat und woher die Quellen für derartige Berichte fließen!

Schließlich finde ich, daß Presseleute, die so takt- und phantasielos sind, daß sie — angeführte Fakten ignorierend und ohne sich zur Veröffentlichung zu bekennen — einfach diffamieren, wo sie gegenargumentieren müßten, zumindest ebenso bedauernswerte Menschen sind wie Leute, die sich **durch einen Beitrag im „Slovenski vestnik“(!)** zwangsprofilieren wollten.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Ihr kindlich-naiver, frecher, uninformierter Profilierungsneurotiker

Milan Kupper

P. S. Ich muß höflich darauf bestehen, meinen Leserbrief nur im Falle einer ungekürzten Wiedergabe zu veröffentlichen.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSOJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SŠK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Strafje 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SŠK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Strafje 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- KNITTEL J.: **EL HAKIM,** roman opisuje življenje v Egiptu ter človeško dramo zdravnika Ibrahima in njegove žene, 407 str.
- CHRISTIE A.: **ZAVESA,** Poirotov poslednji primer, detektivski roman, 237 str., ilustr.
- RAVNIKAR Š.: **KO SE JE DAN VIDEL SKOZI NOČ,** opis dogodkov iz narodnoosvobodilne vojne, 186 str.
- **NARAVNO UREJANJE ROJSTEV,** priročnik, 19 str., ilustr.
- **JEDILA ZA DRUŽABNE PRILOŽNOSTI,** priročnik, 630 str., ilustr.
- LUKIČ F.: **RAK IN SMRT,** priročnik, 206 str., ilustr.

ZA MLAJŠE BRALCE:

- KOVAČ P.: **URŠKE SO BREZ NAPAKE; ANDREJEV NI NIKOLI PREVEČ,** zgodbe opisujejo sodobno mestno najstništvo, 147 str., ilustr.
- DONNELLY E.: **ZBOGOM, DEDEK,** zgodba o dobrem dedku, ki je 10-letnemu fantu pripovedoval zgodbe in ga tudi soočil s problemom smrti, 117 str., ilustr.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 9. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Gotika v Avstriji — 10.30 Kratek dopust — 12.15 Sprehod skozi Provence-o — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Tom Sawyera in Huckleberry Finna pustolovščine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.15 Modna revija — 21.20 Tuja peresa — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Mi nismo samo s tega sveta — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 10. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Čarobni svet morskih živali — 11.25 Mi nismo samo s tega sveta — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Redakcija — 14.15 Domovinski film — 16.00 Poročila iz parlamenta — 17.00 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.30 Tehnika za otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 22.25 Jazz v soboto — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 11. 10.: 11.00 Uvod v današnji ORF koncert — 11.15 Stereo koncert — 12.40 Izobrazba v podjetju — 15.00 Strah agentov — 16.50 Nils Holgersson — 17.15 Po sledeh Odiseja — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Gian Carlo Menotti — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Sedem smrtnih grehov in mrtvaški ples — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Proizvodnja toka — 10.15 Dolga pot do strpnosti — 10.30 Zgodilo se je v Atenah — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Konjske zgodbe — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Lisice — 21.55 Večerni šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 13. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Tehnična umetna snov — 10.30 Domovinski film — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Made in Austria — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Primer Rombach — 21.50 Dan golobov — 23.15 Poročila.

SREDA, 14. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 To so Benetke — 10.35 Prijatelja — 12.15 Prizma — 13.00 Poročila — 17.00 Stari čarovnik — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Smeh po receptu — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Denar leži na cesti — 21.45 Poročila.

ČETRTEK, 15. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Obraz stoletij — 10.30 Denar leži na cesti — 12.05 Možje brez živcev — 12.15 Waltoni — 13.00 Poročila — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Marco — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družinski svet — 21.15 Film iz avstrijske zgodovine — 22.00 Šport — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 9. 10.: 17.30 Izobrazba v podjetju — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Ko je bila Nemčija na ekvatorju“ — 21.00 Fascinirano raziskovanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — deset pred deseto — 22.20 Povratek Drakule — 23.50 John Hubley: second chance — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 10. 10.: 17.00 Draga družina — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Primer Maurizius — 21.40 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 22.10 Zorovo maščevanje — 23.30 John Hubley: Moonbird, Urbanissimo — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 11. 10.: 10.00 200 let tolerančnega patenta — 16.15 Z dunajske Krieau — 17.00 Orli na Škotskem — 17.45 Queen special — 18.30 Okay — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Fanny — 22.25 Žport — 22.40 Chicago 1930 — 23.25 Windy day — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 10.: 18.00 Perspektive — 18.00 Kmet kot milijonar — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.05 Vsi imamo enega boga — 21.50 Poročila — 22.20 Ceste proti jugu — 23.55 Poročila.

TOREK, 13. 10.: 17.55 Pridelovanje soli — 18.00 Orientacija — 18.30 Kmet kot milijonar — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poveseliti se je treba — 21.03 Reflekcije — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

SREDA, 14. 10.: 16.45 Iz parlamenta — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Kmet kot milijonar — 19.00 Šport — 21.00 Če se pozne megle obračajo . . . Lili Marleen — 21.50 Poročila — 22.20 Picasso — 23.20 Poročila.

ČETRTEK, 15. 10.: 16.30 Iz parlamenta — 17.45 Šolska oddaja — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič trač — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 9. 10.: 8.50 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Čebelko Hlaček, japonska risana serija — 17.40 Jazz na ekranu: Porl in Etta Cameron — 18.10 Obzornik — 18.20 Jezik v javni rabi: Uporaba lastnih imen v pisnem jeziku — 18.30 Sodobna medicina: O invalidsko-pokojninskem zavarovanju — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Prebujajoča se dežela, zadnji del nadaljevanke — 21.45 V znamenju — 22.00 Nočni kino: Zahodni Indijci.

SOBOTA, 10. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Ciciban, dober dan: Trgatev — 8.20 Beli delfin, francoska risana serija — 8.35 Divja leta, mladinska nadaljevanka — 9.05 Pisani svet: Poljane — Bela krajina — 9.30 Dokumentarna oddaja — 10.00 Zgodovina šaha, 1. del izobraževalne oddaje — 10.20 Bolnišnica na koncu mesta, zadnji del češke nadaljevanke — 11.20 Poročila — 14.25 Nogomet Sarajevo : Sloboda, prenos — 16.15 Potovanje Charlesa Darwina, angleška serija — 17.15 Košarka Bosna : Zadar, prenos — 18.50 Naš kraj — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Sobotna TV križanka — 21.35 Oviram naproti, ameriški film — 23.35 Poročila — 23.40 TV kažipot.

NEDELJA, 11. 10.: 9.25 Poročila — 9.30 Živ žav, otroška matineja — 10.20 Ljubezen po kmečko — 11.10 Kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Kratki film — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Poročila — 14.25 Radost Evrope — 15.45 Poročila — 15.50 Pevec jazza, ameriški film — 17.15 Športna poročila — 18.45 München, reportaža — 19.10 Risanka — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Baza na Donavi — 21.15 Krasna si, . . . Soča, reportaža — 21.45 V znamenju — 22.05 Nogomet — 22.35 Športni pregled.

PONEDELJEK, 12. 10.: 8.45 TV v šoli — 10.00 Materinščina — 15.30 Jesenski plodovi — 17.10 Poročila — 17.15 Glasba za cicibane — 17.35 Nobelovci: Martin Luther King — 18.05 Jedrska revolucija — 18.35 Obzornik — 18.45 Pop godba — 19.15 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Drama.

TOREK, 13. 10.: 9.05 TV v šoli — 15.40 Na pragu fašističnega napada — 17.10 Poročila — 17.15 Beli delfin — 17.30 Ko utihne šolski zvonec — 18.00 Prazniční dnevi slovenske folklore — 18.30 Obzornik — 18.40 Mostovi-Hidak, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost — 18.55 Knjiga — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Skupno — 21.05 Voltaire — ta vražji človek — 22.05 V znamenju — 22.20 Za lahko noč.

SREDA, 14. 10.: 9.00 Učenci v samoupravni družbi — 10.00 TV v šoli — 10.55 Oktober v Kraljevu — 14.25 Nogomet Grčija : Danska — 17.15 Poročila — 17.20 Cirkus — 17.45 Romantika proti klasicizmu — 18.15 Okrogli svet — 18.25 Obzornik — 18.40 Jesenska serenada — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Draga moja Iza, slovenski film — 21.40 Miniature — 21.50 V znamenju.

ČETRTEK, 15. 10.: 8.55 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Divja leta — 18.00 Nova obzorja — 18.30 Obzornik — 18.40 Športna reportaža — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.35 625 — 22.15 V znamenju.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 9. 10.: 14.10 Koroški obzornik — Domači zbori — Spominjamo se.

SOBOTA, 10. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 11. 10.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 12. 10.: 14.10 Obzornik — Pregled sporeda — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 13. 10.: 9.30 Land an der Drau, dežela ob Dravi — 14.10 Obzornik — Otroci, poslušajte! — Tipke bele, tipke črne.

SREDA, 14. 10.: 14.10 Obzornik — Veseli val.

ČETRTEK, 15. 10.: 14.10 Obzornik — Glasbeni mojstri.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ na Radišah vabi na

„SPOZNAVAJMO DOMAČI KRAJ IN NJEGOVE ZNAMENITOSTI“ — POHOD PO RADIŠAH

v nedeljo 11. oktobra 1981.

Odhod po 1. maši z Radiš.

Prisrčno vabljeni!

Krajevno združenje ZSM in SPD „Zarja“ v Železni Kapli vabita vse prijatelje in člane na

PLESNI TEČAJ

Pričetek v soboto 17. oktobra 1981, ob 20. uri.

Kraj: gimnastična dvorana glavne šole v Železni Kapli
Vodja tečaja: Krištof Gregej

Program: standardni, latinsko-ameriški in disco plesi
Plesni tečaj bo potekal v tedenskih presledkih 15-krat po 2 uri.

Prijave sprejema tov. Helga Dobajc v Posojilnici Železna Kapla.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klagenfurt, St. Ruprechterstraße 19/IV (Sindok), telefon 84 9 24, teleks 42086; uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Prešernovo kočo povečali

Prešernova koča na Malem Stolu je letos spet gradbišče. Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela, ki oskrbuje Prešernovo kočo, se je letos zaradi velikega obiska domačih in tujih planincev odločilo, da poveča Prešernovo kočo. S prostovoljnim delom in s pomočjo helikopterja je gradnja hitro napredovala, tako da je prizidek v surovem stanju že dograjen. S prizidkom bodo pridobili jedilnico, dve sobi s skupnimi ležišči, povečali pa bodo tudi kuhinjo.

Prešernova koča je na območju mejnega prehoda na Stolu, kjer imamo avstrijski planinci možnost obiska te priljubljene koče v Sloveniji. Obratno pa imajo jugoslovanski planinci dovoljenje, da obiščejo Celovško kočo/Klagenfurterhüte na Mačenski planini v Avstriji. Zaradi tega statusa sta obe planinski postojanki cilj številnih planincev in turistov. Ker pa je Prešernova koča bila premajhna, so lastniki bili prisiljeni, da jo povečajo, tako da bo sedaj po prostornini še enkrat tako velika kot poprej.

Zgodovina Prešernove koče je zelo burna, kot je burna zgodovina vseh slovenskih planinskih postojank. Kočo so zgradili planinci Slovenskega planinskega društva Kranj leta 1909. Leta 1927 so to lahko bi rekli kočico za polovico povečali. 20. februarja 1942, v času nacistične okupacije Jugoslavije, so partizani bili prisiljeni zažgati kočo. V trdem boju, ki se je odvijal pri tej koči je padel partizan Jože Koder, ki ima v neposredni bližini koče spominsko ploščo. V tej borbi je padlo in bilo ranjenih precej Nemcev. Leta 1966 so planinci PD Javornik-Koroška Bela na temeljih stare koče zgradili novo Prešernovo kočo, ki pa so jo kot zgoraj omenjeno, letos povečali. K tej koči je vsako leto okrog 20. februarja znani tradicionalni planinski pohod, katerega se udeležuje na tisoče planincev.

Ta najvišja planinska postojanka v Karavankah ima izredno lepo lego s pogledom na Triglav, Blejsko jezero. Ob lepem vremenu seže pogled celo do Gorjancev in Krasa.

Lutkovna predstava

„LUTKE STRIČKA JURJA“ (Edi Majaron)

v ponedeljek 12. 10. 1981 ob 14. uri v otroškem vrtcu v Šentjakobu v Rožu.

Gostuje lutkovna skupina „Lutke mladje“ Koroške dijaške zveze iz Celovca.

Ravnatelj Vospernik o dvojezičnem šolstvu

Konec septembra je na povabilo Inštituta za narodnostna vprašanja predaval v Ljubljani ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu Reginald Vospernik o dvojezičnem šolstvu na Koroškem s posebnim poudarkom na Zvezni gimnaziji za Slovence. Vprašanja šolstva so gotovo odločilnega pomena za obstoj in razvoj vsake manjšine. To lahko zaznamo tudi na Koroškem, kjer se vsako leto meseca maja in meseca septembra pojavijo članki o stanju dvojezičnega šolstva tako v slovenskem kot tudi v nemškem periodičnem tisku. Letos pa je še raziskava deželnega šolskega sveta o stopnji znanja slovenščine prvošolcev v šolskem letu 1980/81, ki so jih starši prijavili k dvojezičnemu pouku, aktualizirala problem. To povpraševanje deželni šolski svet prav v teh dneh ponavlja. Kot je sporočil obema osrednjima organizacijama bo na osnovi teh poizvedovanj prišlo tudi do „pedagoških" ukrepov.

Ravnatelj Vospernik je v Ljubljani zlasti podal faktografijo obstoječega stanja, ter se dotaknil tudi nekaterih perečih vprašanj, kot je to šolska reforma. Rekel je, da število šolarjev, ki obiskuje pouk slovenščine kjerkoli in v katerikoli obliki navaja k rahlemu optimizmu. Ta da je tudi potreben, če se človek ukvarja s tem vprašanjem. V diskusiji, ki je sledila zelo informativnemu predavanju, se je govorilo tudi o socialni strukturi dijakov slovenske gimnazije. Eden izmed diskutantov pa je hotel od ravnatelja izvedeti, zakaj je odklonil Partizanskemu pevskemu zboru, da bi vadil na gimnaziji. To pa je bilo tudi edino vprašanje, kjer se je ravnatelju nekoliko zataknilo. Rekel je, da bi odklonil prostore na gimnaziji tudi ideološko izrazito katoliško orientiranemu društvu oziroma skupini. No, ta bo pa bosa. Saj to tudi nihče ne pričakuje s strani ravnatelja.

ŠPORTNI VESTNIK

Velikovec – SAK 1:1 (0:0)

Preteklo soboto je slovenska enajsterica nastopila v Velikovcu proti tamkajšnjem moštvu. Čeprav to moštvo v letošnji sezoni ni igralo kakšne posebnen vloge, nahajalo se je bolj na zadnjih mestih lestvice, so v zadnjih dveh tekmah pokazali, da počasi prihajajo v formo.

Posebno tekma proti Brežam je pokazala, da znajo dosti več kakor kaže lestvica. Slovenski nogometaši so torej vedeli kaj jih čaka. SAK si je zastavil cilj, da bi po možnosti odnesel vsaj točko iz Velikovca.

V prvem polčasu je pri dveh moštvih dominirala obramba in sredina, tako da nobeno moštvo ni imelo posebno dobrih priložnosti. V prvem polčasu je igra bila zelo izenačena. Ni in ni prišlo pravega življenja v igro. Prvi polčas se je končal brez zadetka.

Drugi polčas pa je potekal čisto drugače. Igra je postala dosti bolj živa. Hitre menjajoče akcije so sledile na dveh straneh. V 51. minuti pa se je zgodilo. Nasprotnikov igralec Malle je iz prostega strela zatresel mrežo SAK. Velikovec je vodil 1:0. Od tega trenutka naprej pa je pri SAK pela spet ista pesem: izredno lepe akcije, stoodstotne priložnosti, gola pa ni. Nasprotnik ni prišel več do kake resne priložnosti. SAK je zaprl Velikovec tako rekoč v kazenski prostor, toda gola ni bilo. Velikovec pa se je branil na vse mogoče načine. Zablatnikov strel z glavo je vratar Velikovca fantastično ubranil. Hoblov strel je obrambni igralec Velikovca na črti gola ubranil z roko, toda sodnikov žvižg je izostal. Po krasni podaji M. Kreutza je Velik bil sam pred vratarjem Velikovca, toda spet je bil ta v napoti. Čas je tekel in tekel, SAK pa ni dal gola. In ko je čas že skoraj potekel, se je nenadoma spremeni situacija. Potem ko naj bi igra trajala samo še par trenutkov, je vratar domačinov ujel žogo in potem brez vzroka dregnil Zablatnika v rebra. Sodnik je žvižgal in pokazal na belo točko. Sedaj je SAK imel ptičko v roki. Po tej nesmiselni akciji nasprotnikovega vratarja — k sreči za SAK — je prišlo do nekaj nelepih prizorov na igrišču. Nekateri gledalci so vdrli na igrišče, igralci domačinov so se spravili na sodnika, ga zmerjali, nakar je izključil enega igralca Velikovca. Potem ko se je hektika malo vlegla, si je Drnovšek položil žogo na belo točko in prepričljivo zatresel mrežo Velikovca.

Nekaj trenutkov navrh je sodnik odžvižgal športno srečanje. Razočaranje pri domačinih, in veliko veselje pri SAK-u. Treba je pohvaliti celotno moštvo, posebno pa še Kreutz M., Babška in Zablatnika, ki so se borili do zadnjega.

Naslednjo nedeljo pa na SAK čaka velika preizkušnja. Na domačem igrišču ima SAK za nasprotnika vodeče moštvo iz Brež. Zato bi v imenu SAK naprosil vse bralce tega članka in simpatizerje SAK, da se udeležijo te izredno važne tekme, in podprejo slovensko moštvo z vsemi silami.

Postava:

Ahlin, Perč, Woschitz, Drnovšek, Kreutz M., Babšek, Zablatnik, Luschnig (Kreutz L.), Polanšek, Velik, Hobel.

Tudi moštvo „pod 23" je prišlo v formo. Po zmagi nad Grabštanjem so tokrat presenetljivo premagali tudi moštvo Velikovca, ki do te tekme še ni oddalo niti ene točke! SAK je zmagal 3:1. Gole sta dala Pandel in Grilc, tretji je bil avtogol.

ŽELEZNIČAR – OLIMPIJA 1:1

Po slabem začetku se je Olimpija ujela in spet igra dobro. Preteklo nedeljo je dosegla neodločen rezultat na tujem igrišču. Gol za Olimpijo je dal Vili Smeršek. Trenutno je Olimpija na 7. mestu lestvice — samo dve točki za vodečim Dinamom, ki bo naslednjo nedeljo gost v Ljubljani.

M. W.

S L O V E N S K I A T L E T S K I K L U B

vabi na prvenstveno tekmo

V NEDELJO 11. OKTOBRA 1981

SAK – Breže (Friesach) **ob 15.00 uri**

SAK „pod 23" – Breže „pod 23" ob 13.15 uri
SAK mladina – ATUS Borovlje mladina ob 12.00 uri
SAK šolarji – ATUS Borovlje šolarji ob 9.30 uri

Vse tekme bodo na Koschatovem igrišču.

Navijači pridite v čim večjem številu na to važno tekmo!

Važno za izseljence

Deželna zavarovalnica za Zgornjo Bavarsko bo v sredo 14. oktobra 1981 spet imela uradne ure v Celovcu, in sicer v času od 8. do 15. ure na sedežu Karfreitstr. 24.

Delojemalci, ki so bili kdaj na delu v Nemčiji in tam tudi socialno zavarovani, imajo priložnost, da s pristojnimi strokovnjaki razčistijo vprašanja svojega pokojninskega zavarovanja. To velja tudi za nekdanje slovenske izseljence, v kolikor so bili takrat zaposleni v Nemčiji. Interesentom, ki se nameravajo poslužiti te možnosti, priporočamo, da vzamejo s seboj morebitne dokumente o takratni zaposlitvi in socialnem zavarovanju.

Lutke „mladje" z novo predstavo

Zadnji ponedeljek so se lutkarji „mladja" Koroške dijaške zveze predstavili z novo predstavo Lutke strička Jurja – zgodbici o kužku Rihardu in o Rdeči kapici – ki so jo v rekordnem času pripravili za svojo mlado publiko. Pravzaprav je bila predstava v Mohorjevem dijaškem domu že peta po vrsti, igralci so šli raje najprej na podeželje in šele potem tako uigran rezultat pokazali otrokom, ki so se zbrali iz vseh slovenskih dijaških domov v Celovcu.

Predstavo so lutkarji pričeli vaditi v prvi polovici septembra na lutkovnem seminarju na Rebrci. Že takrat so imeli udeleženci seminarja priložnost videti, da je ta skupina najbolj napredovala kar se tiče zrelosti predstave, kar je poleg marljivosti igralcev prav gotovo velika zasluga vestnega in zavzetega kulturnega delavca in režiserja Tineta Varla iz Maribora.

Pavel Zablatnik, Rezi Zablatnik, Sonja Wutte, Regina Lesjak, Angela Oraže in Hubert Mikl so bili prizadevni lutkarji, ki so tako prisrčno razveselili občinstvo. Čestitamo in želimo čimveč uspešnih gostovanj!

S. B.

Lada, letnik 1976, naprodaj, motor pokvarjen.
tel. (0 42 22) 24 51 13

„Veselica Gorjancev" v Kotmari vasi

Slovensko prosvetno društvo Gorjanci iz Kotmare vasi je bilo v mesecu septembru precej aktivno. Organiziralo je izlet na Gradiščansko, izvedlo Pohod po Gurah, zadnjo soboto pa še priredilo „Veselico Gorjancev" pri Puschnigu v Šentkandolfu pri Kotmari vasi. Že drugič so se zbrali prebivalci Gur in okolice in se razveselili in zaplesali ob zvokih „Fantov iz Podjune", ki postaja v Kotmari vasi vedno bolj priljubljena skupina. Uvodoma je zapel domači mešani pevski zbor pod vodstvom predsednika društva Jozija Packa, ki je med gosti pozdravil tudi vicekonzula SFR Jugoslavije Popoviča s soprogo in kotmirškega župana Josefa Strugerja in podžupana Josefa Liendla s soprogama.

Kot že lani so gostje posebno hvalili domačnost, ki se je razvila na veselici, kar je že najboljše vabilo za prihodnje leto.

Igra V. Švarkin „TUJE DETE"

Prireditelj: SPD „Srce" v Dobrli vasi
Kraj: Kulturni dom v Dobrli vasi
Čas: nedelja, 11. 10. 1981 ob 14.30 uri

Gostuje: igralska skupina SPD „Rož" iz Šentjakoba v Rožu.

Zveza koroških partizanov in Zveza slovenske mladine vabita na

slovesnost ob zaključku

DELOVNE AKCIJE NA PERŠMANOVI DOMAČIJI

ki bo v nedeljo 18. oktobra 1981 s pričetkom ob 13. uri pri Peršmanu v Lepeni nad Železno Kaplo.

Na prireditvi bodo razdelili pohvale sodelavcem pri obnovi Peršmanove domačije. Za kulturni spored pa bodo poskrbeli mladinci ZSM in SPD „Zarja".

Prisrčno vabljeni!

Tiskovna izjava

Odbor Zveze slovenske mladine in Društvo prijateljev Kladiva sta na skupnem tovariškem pogovoru 5. 10. 1981 ugotovila, da članek „Negovorjeni govor" v Slovenskem vestniku ne ustreza popolni vsebini govora Marjana Pečnika, predsednika ZSM. Marjan Pečnik je imel možnost, da bi ta govor prebral pred javno tribuno v soboto zvečer (12. 9.). Zato za ta „negovorjeni" govor niso odgovorni organizatorji mitinga.

ZSM in DPK se načelno pridružujeta oceni mitinga, kakor so jo formulirali Društvo prijateljev Kladiva, Zveze komunistične mladine in Mladinski odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu na seji 29. 9. 1981 v Nabrežini.

Statutarna določila ZSM, ki predvidevajo akcijsko enotnost vseh demokratičnih in narodno zavednih sil med slovensko manjšino v boju za dosego narodnih pravic iz 7. člena Avstrijske državne pogodbe in dejstvo, da je večina članov DPK obenem včlanjena v ZSM, narekujeta že po svoji naravi odkrito in tovariško sodelovanje obeh skupin.

V tem smislu se izrekata obe organizaciji za kar se da tesno in uspešno sodelovanje. Skupno se bomo prizadevali, da se na Koroškem ustvari mirovno gibanje, ki je v življenjskem interesu slovenske manjšine na Koroškem. Samo v pogojih miru in popuščanja napetosti bodo naši napori za narodno enakopravnost uspešni. Iz istih razlogov bomo tudi podpirali avstrijsko antifašistično gibanje kot enakopraven del gibanja.

Celovec, 5. oktobra 1981.

Zveza slovenske mladine
Društvo prijateljev Kladiva

Opomba uredništva: Izjavo objavljamo na zahtevo odbornikov ZSM, ki so sodelovali pri omenjenem pogovoru. „Negovorjeni govor", ki ga je predsednik ZSM Marjan Pečnik na prireditvi v Šentprimožu izročil zastopniku našega lista z izrecnim navodilom, da ga je treba objaviti v SV, ker ga na prireditvi ni smel prebrati, „popolni vsebini" samo toliko ne ustreza, da ga zaradi pomanjkanja prostora nismo objavili v celoti, marveč le glavne misli. Pri ostali oceni mitinga Kladiva, ki smo jo napisali na podlagi osebnih vtisov treh zastopnikov našega lista, nimamo kaj spreminjati in tudi nismo objavili raznih „pisem bralcev", ker gredo mimo bistva stvari ter nam očitajo nekaj, česar nikdar nismo trdili.

Prvi kilovati iz jedrske elekrarne v Krškem

Pred tednom dni so stekli prvi kilovati električnega toka iz jedrske elektrarne Krško v omrežje. Že začetek septembra so začeli poskusno delovanje jedrske centrale in izvedli sinhronizacijo z električnim omrežjem. Do konca leta pa bodo postopoma povišali proizvodnjo električnega toka. V dokončnem štadiju bo jedrska centrala, ki sta jo gradili SR Slovenija in SR Hrvatska, imela zmogljivost 664 megavatov.

S pogonom centrale v Krškem je stopila Jugoslavija v vrsto držav, ki proizvajajo jedrsko energijo. V Jugoslaviji računajo, da pod pogoji nemotenega delovanja jedrske elektrarne pozimi ne bo več treba odklopiti električnega toka, ker zmogljivost Krškega krije ravno ta primanjkljaj. Gradnja jedrske centrale je trajala tri leta dalj kot predvideno in bila je tudi trikrat dražja; dokončna vsota je znašala 20,8 milijarde dinarjev, kar gre na račun inflacije, devalvacije dinarja, dodatnih varnostnih ukrepov in izgradnje infrastrukture v okolici.

Jedrska centrala bo pri nemotenem delovanju proizvajala letno 4,2 milijarde kilovatnih ur energije, potrebnih pa je 16 ton obogatenega urana, ki je predelan v 121 gorivnih elementov, od teh je treba vsako leto tretjino zamenjati. Načrtujejo, da bo jedrska centrala delovala 25 let in zaposlovala 420 delavcev. Z izgradnjo tega projekta skuša Jugoslavija rešiti saj deloma veliko energetsko odvisnost, ki še zaostruje gospodarsko krizo.

V Avstriji, kjer je prebivalstvo v referendumu odklonilo pogon jedrske elektrane v Zwentendorfu, je seveda še naprej deljeno mnenje o nevarnosti te nove oblike proizvodnje energije.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše" na Radišah vabi na

POHOD PO RADIŠAH
pod geslom: „Spoznavajmo domači kraj in njegove znamenitosti"
v nedeljo 11. oktobra 1981.

Odhod po 1. maši z Radiš.

Prisrčno vabljeni!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 8. oktobra 1981

Za 100 **dinarjev** dobite	35.00 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	40.00 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.29 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.38 šil.
Za 100 **mark** dobite	691.50 šil.
Za 100 **mark** plačate	707.80 šil.

V prostorih otroškega vrtca „Naš otrok", 10.-Oktober-Str. 25 v Celovcu je ob četrtkih od 16.00 do 18.00 ure spet

SLOVENSKI POUK

za šoloobvezne otroke od 1. do 4. razreda ljudske šole.

Pouk vodita v dveh skupinah učitelja Rezika Iskra in Danilo Prušnik.

Pouk obiskuje sedaj nad 20 šolarjev, lahko pa sprejmemo še več otrok.

Starši, koristite to možnost jezikovnega izobraževanja Vaših otrok.

Otroke, ki radi pojejo, vabimo, da obiskujejo ZBOROVSKO PETJE, ki ga vodi gospa Lenčka Kupper vsak četrtek od 15.30 do 16.00 ure prav tako v prostorih vrtca.

Društva „Naš otrok"